

† ANDREI

*Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului*

Bătrânul și Dreptul Simeon și Proorocița Ana – oameni credincioși și bisericoși

Pe 2 februarie, la praznicul împărătesc al *Întâmpinării Domnului*, ne întâlnim cu bătrânul Simeon și cu Proorocița Ana. Multe lucruri frumoase se pot spune despre ei. Eu mă opresc la două: erau credincioși și le plăcea să meargă la locul de închinare. L-au întâlnit pe Hristos tocmai pentru faptul că erau mereu prezenți la templu. Așa ne spune Sfântul Luca în capitolul 2 al Evangheliei sale.

În vremurile de secularizare, când frecvența la biserică nu-i foarte mulțumitoare, exemplul bătrânilor practicanți e de mare folos pentru tineri. Pe 4 februarie 2025, Sfântul Sinod a făcut proclamarea solemnă a canonizării a 16 mărturisitori pentru Hristos, care pentru noi constituie un model.

Unul dintre cei canonizați e Sfântul Preot Mucenic Liviu-Galaction de la Cluj, de care ne vom ocupa insistent în revista de luna viitoare, pentru că pomenirea lui se face pe 8 martie. Luna aceasta vom insista pe modelul ce-l dau bătrânii pentru tineri.

Sfântul Apostol Pavel ne îndeamnă ca „pe cel bătrân să nu-l înfrunți, ci să-l îndemni ca pe un părinte” (I Timotei 5, 1), iar Isus Sirah ne învață „să nu necinstești pe om la bătrânețile lui, că poate și noi vom îmbătrâni” (Înțelepciunea lui Isus Sirah 8, 6). Și tot el ne spune: „Nu disprețuiți vorbele celor bătrâni, că și ei au învățat de la părinții lor. Că de la ei vei învăța înțelepciunea și îndemânarea de a da răspuns bun la nevoie” (8, 9).

Unul dintre părinții noștri duhovnicești de profunzime a fost părintele Arsenie Papacioc. Din darul lui Dumnezeu, l-am cunoscut din anul 1973 și mi-a rămas duhovnic până ce a trecut la Domnul. Acum, locul lui l-a luat părintele Rafail Noica. Cum l-am cunoscut pe primul? Pe atunci eram inginer și lucram la Alba-Iulia. În duminica Sfântului Grigorie Palama, fratele Petrică Jinaru m-a invitat să-i facem o vizită părintelui Arsenie Papacioc, care atunci era duhovnic la Mănăstirea Dintr-un Lemn și tare m-am folosit. Mi-am plecat capul sub epitrahilul părintelui și i-am simțit puterea duhovnicească și experiența în lucrarea cu sufletele.

Multe amintiri, timpul mi le-a șters din minte. Din pelerinajul respectiv însă mi-au rămas două: atmosfera duhovnicească de la Sfânta Liturghie și o maximă repetată de părintele Arsenie: „Dacă tinerii ar ști și dacă bătrânii ar putea...”. L-am vizitat pe părintele atât ca mirean, cât și ca student la teologie, ca preot și ca arhieru. La dosarul meu de hirotonie întru preot se află și o recomandare a dânsului.

A fost și pătimitor în temnițele comuniste. Detenția însă o interpreta-ză duhovnicește. Vorbind de închisoarea de la Aiud, zice: „a fost extraordinar. Am ieșit foarte folosit... Erau fel de fel de oameni, adunați din toată lumea. În sfârșit, lucrul ăsta îl știți, nu e nevoie să vi-l spun eu. Ei, această temniță era suficientă, era destul ca să te smerească”¹.

Interpretarea duhovnicească a maximei dânsului este aceasta: tinerii care au puterea de a face multe lucruri bune să învețe de la bătrânii venerabili care au experiență. Iar în altă parte zice: „dacă tinerii se încadrează într-o tinerețe cu răspundere, este o tinerețe câștigată, sunt pe drumul care, fără discuție, îi va îmbogăți”².

Cei tineri, dacă sunt oameni înțelepți, realizează prin câte necazuri și încercări au trecut cei bătrâni și cât sacrificiu au făcut pentru cei tineri. Octavian Goga își amintea cu nostalgie de mama lui, de faptul că părinții l-au trimis la școală și au avut grijă să nu-i lipsească nimic. În poezia „Casa noastră”, își aduce aminte de momentul în care pleca la școală: „Și par’c’aud pocnet de bici / Și glas stăruitor de slugă. / - O vâd pe mama’n colțul șurii / Așează’ncet merindean-n slugă... / Înduioșată mă sărută / Pe părul meu bălan, pe gură: / - Zi Tatăl nostru seara, dragă, / Și să te porți la’nvățătură”³.

Nu-i singurul care face lucrul acesta. Adrian Păunescu, în poezia „Rugă pentru părinți”, își aduce aminte cu mult drag și recunoștință de cei ce l-au făcut și l-au crescut: „Enigmatici și cuminți / Împlinindu-și rostul lor / Lângă noi

¹ Arhim. Arsenie Papacioc, *Cuvânt despre bucuria duhovnicească*, Editura Eikon, 2003, p. 81.

² *Ibidem*, p. 9.

³ Octavian Goga, *Poezii*, Budapesta, Editura Luceafărul, 1906, p. 19.

DIN SUMAR:

– Nevoia de a selecta – † PS **BENEDICT BISTRITĂNUL**.....(p. 3)

– Centenarul Patriarhiei Române.

Restituiri istorice și documentare:

II. Înființarea Patriarhiei Române prin decizie sinodală și lege organică

– **CS II DR. MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN**.....(p. 4)

– Vizita Fecioarei Maria la Elisabeta (Lc. 1, 36-44) - Partea I

– **PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANĂ**(p. 5)

– Sfântul Haralambie în istoria unei familii din Mărginimea Sibiului

– **GHEORGHE ANDREI DIN SIBIEL**.....(p. 6)

se sting și mor / Dragii noștri, dragi părinți. / Cheamă-i, Doamne, înapoi / Că și-așa au dus-o prost / Și fă-i tineri cum au fost / Fă-i mai tineri decât noi”⁴.

În România este un fenomen nemaîntâlnit: plecarea tinerilor la muncă în străinătate. Unii se stabilesc acolo și nu se mai întorc. Bătrânii rămân acasă și de multe ori nu are cine să îi ajute. Singuri și triști își duc ultimii ani ai vieții. În parohiile bine organizate, le stau aproape preoții. Pentru că nu-i vorba neapărat de ajutor material, ci mai mult de un suflet care le stă aproape.

Bătrânii sunt legați de țară, de Patrie. Pentru omul secularizat, cuvântul „Patrie” nu mai spune mare lucru, deși Patria rămâne pe vecie. „Rămâne Patria, rămân părinții, viitorul rămâne, viitorul este al Patriei, al celor care au fii și părinți, al celor care viețuiesc prezentul, trăind sau murind căci și cei morți sunt temelia unei Patrii și cei care nu mai sunt rămân, depun mărturie pentru Patrie, pentru acest pământ a cărui răvonă și destinație este transfigurarea, iluminarea și spiritualizarea, chiar de s-ar cutremura munții și s-ar muta în inima mării”⁵.

Bătrânii prețuiesc aceste lucruri și doresc să-i învețe și pe tineri să le prețuiască. Citim în Pateric că „un frate l-a întrebat pe un bătrân oarecare, zicând: părinte, sunt doi frați și unul dintr-înșii șade cu tăcere în chilia sa și postește cu mare înfrânare toată săptămâna și mult lucru lucrează în toate zilele. Celălalt slujește bolnavilor în bolniță cu osârdie și silință. Deci, al cărui lucru dintre acești doi frați este mai iubit și mai primit de Dumnezeu? Răspuns-a bătrânul: cel ce șade cu tăcere în chilia lui și multă rugăciune face și postește șase zile, dar nu are dragoste și milostenie către frați, și de s-ar spânzura de nările lui, nu poate să fie asemenea celui ce slujește bolnavilor”⁶. Așadar, bătrânul îl învață pe tânăr că implicarea în asistența socială e de mare valoare.

Înțeleptul Solomon ne spune și el că e foarte important ca bătrânul să-l învețe pe tânăr: „Deprinde pe tânăr cu purtarea pe care trebuie s-o aibă; chiar când va îmbătrâni nu se va abate de la ea” (Pilde 22, 6). Toate acestea într-o lume normală. Dar atunci când tinerii se consideră foarte deștepți și-i consideră pe bătrâni depășiți și înapoiați?

Se spune că într-o țară era un rege tânăr. Tinerii erau și miniștri și slujitorii lui. Și au observat ei că bătrânii, pentru viața lor socială, sunt un balast, că nu produc, că au nevoie de hrană și de alte lucruri. Și s-au hotărât să-i expulzeze, iar țara s-a numit „țara fără bătrâni”.

Porunca era aspră și nimeni n-avea voie să ocrotească vreun bătrân. Dar un tânăr al țării își iubea foarte mult tatăl și l-a ascuns. În ascunzătoare pe care i-o făcuse, îi ducea hrană și cele necesare. Până într-o zi. Ce s-a întâmplat? Regele din țara vecină a auzit de monstruoșitatea pe care o făcuseră, și, cu fermitate, le-a cerut „frânghia de nisip” pe care o împrumutase părinților lor. În caz contrar, va veni peste ei cu război.

S-a declanșat o mare tulburare. Se căuta o rezolvare. Tânărul care și-a ascuns tatăl s-a dus la el în ascunzătoare și i-a spus ce problemă au. Tatăl, om deștept, i-a zis: mergeți la regele din țara vecină și spuneți-i să vă dea el un capăt de „frânghie de nisip”, ca apoi voi să o faceți pe toată. Rezultatul a fost că regele din țara vecină a spus: tot a rămas un bătrân la voi! Și bătrânii au fost chemați să se întoarcă la casele lor. Înțelepciunea bătrânilor este cea care luminează mintea tinerilor.

Părintele Paisie Aghioritul are în cărțile lui un capitol întreg intitulat „Respectul și dragostea copiilor față de părinți”. Zice Sfântul Paisie că „cel ce îngrijește de părinții săi primește mare binecuvântare de la Dumnezeu. Într-o zi, un tânăr familist mi-a spus: Părinte, mă gândesc la casa pe care vreau s-o construiesc, să fac la parter două apartamente pentru părinții și socrii mei. Știți cât de mult m-a mișcat aceasta?”⁷.

Iar concluzia capitolului este aceasta: „În familie, copiii trebuie să aibă respect atât față de părinți, cât și față de cei mai mari. Să simtă respectul, supunerea și recunoștința față de cel mai mare ca pe o necesitate. Iar cei mai mari să aibă dragoste față de cei mai mici, să-i ajute și să-i ocrotească”⁸.

Dacă în toate modalitățile de manifestare, tinerii au de învățat de la bătrâni, în mod special în ce privește viața spirituală au mult de învățat. Comenius ne spune că „omul ca să devină om, trebuie să fie format”⁹. Iar dacă lucrul acesta nu se realizează, se întreabă retoric: „Ce sunt cei bogați fără înțelepciune, decât niște porci îngrășați cu tărâțe? Și ce sunt cei săraci fără înțelegerea lucrurilor, decât niște măgăruși condamnați să ducă poveri? Ce este cel frumos care n-a învățat nimic, decât un papagal împodobit cu pene?”¹⁰.

Marii pedagogi au insistat asupra rolului pe care îl au bătrânii, părinții, în educarea tinerilor. Pestalozzi este convingător în acest sens: „Am crezut în mama mea; inima ei mi-a arătat pe Dumnezeu. Dumnezeu este Dumnezeul inimii mele, Dumnezeul inimii ei. Nu cunosc alt Dumnezeu. Dumnezeul creierului meu e o himeră; nu cunosc alt Dumnezeu decât pe Dumnezeul inimii mele. Dumnezeul minții mele este un Dumnezeu fals, mă pierd adorându-L; Dumnezeul inimii mele este Dumnezeul meu, mă înalț în dragostea Lui. Mamă, mamă, tu mi-ai arătat pe Dumnezeu în învățăturile tale, și eu l-am găsit în supunerea mea către tine!”¹¹.

Iar revenind acasă îl cităm pe Ion Creangă: „Așa era mama în vremea copilăriei mele, plină de minunății, pe cât mi-aduc aminte: și-mi aduc bine aminte, căci brațele ei m-au legănat când îi sugeam țâța cea dulce și mă alintam la sânul ei gângurind și uitându-mă în ochii ei cu drag! Și sânge din sângele ei și carne din carnea ei am împrumutat, și a vorbi de la dânsa am învățat. Iar înțelepciunea de la Dumnezeu, când vine vremea de a pricepe omul ce-i bine și ce-i rău”¹².

Bătrânii, pentru cei tineri, sunt apostolii unei învățături creștine mântuitoare, chiar în aceste vremuri secularizate și secularizante. Chipul lor îl descrie artistic în grai tradițional Octavian Goga: „Moșneag albit de zile negre, / Așa îl pomenise satul, / Pe pieptărelul lui de lână / Purtând un ban de la-mpăratul. / Domol, în mijloc se așază, / Și sprijinind încet toiașul, / Clipind din genele cărunte, / Începe-a povesti moșneagul”¹³.

În gura bătrânilor e cuvântul lui Hristos, pe care-l primesc, sau ar trebui să-l primească, tinerii generațiilor actuale. Sfântul Apostol Pavel este foarte limpede: „Prin urmare, credința este din auzire, iar auzirea, prin cuvântul lui Hristos” (Romani 10, 17).

†ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

⁷ Cuviosul Paisie Aghioritul, IV, *Viața de familie*, Editura Evangelismos, București, p. 151.

⁸ *Ibidem*, p. 143.

⁹ Jan Amos Comenius, *Didactica Magna*, Editura didactică, București, 1970, p. 31.

¹⁰ *Ibidem*, p. 34.

¹¹ J. N. Pestalozzi, *Cum își învață Gertruda copiii*, Editura didactică, București, 1977, p. 133.

¹² Ion Creangă, *Povești, amintiri, povestiri*, Editura Eminescu, București, 1980, p. 171.

¹³ Octavian Goga, *Rugăciune, Scrisul românesc*, Craiova, 1995, p. 12.

Comunicate de Presă

Alegerea unui nou Episcop vicar al Arhiepiscopiei Chișinăului

05.02.2025

În ziua de miercuri, 5 februarie 2025, în Aula Magna „Teotist Patriarhul” din Palatul Patriarhiei, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, s-a desfășurat ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

În cadrul acestei ședințe a avut loc alegerea unui nou **Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Chișinăului**, slujire pentru care au fost propuși de către Sinodul mitropolitan al Mitropoliei Basarabiei: Preacuviosul Părinte Arhimandrit Nectarie Clinci, starețul Mănăstirii Sihăstria Putnei din Arhiepiscopia Sucevei și Rădăuților și Preacuviosul Părinte Arhimandrit Nicodim Petre, consilier eparhial și starețul Mănăstirii Bucium din Arhiepiscopia Iașilor.

Sfântul Sinod l-a ales prin vot secret pe Preacuviosul Părinte Arhimandrit **Nectarie Clinci** în demnitatea de Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Chișinăului.

Noul Episcop-vicar va purta titulatura de *Preasfințitul Părinte Nectarie de Bogdania*.

Lucrările Sfântului Sinod vor continua și în ziua de joi, 6 februarie 2025.

Biroul de Presă al Patriarhiei Române

Noi hotărâri ale Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române

06.02.2025

În ziua de joi, 6 februarie 2025, în Aula Magna „Teotist Patriarhul” din Palatul Patriarhiei, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, s-a desfășurat ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

După încheierea alegerii unui nou Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Chișinăului, Sfântul Sinod a adoptat o serie de hotărâri referitoare la activitatea pastorală și misionară dintre care enumerăm următoarele:

- A aprobat în unanimitate hotărârea Sinodului mitropolitan al Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului de retragere a Preasfințitului Petroniu Florea din slujirea de Episcop al Sălajului, vacantarea scaunului de Episcop al Sălajului și organizarea de alegeri pentru un nou chiriarh al acestei eparhii la următoarea ședință a Sfântului Sinod. Până la alegerea unui nou Episcop al Sălajului, locotenența eparhială va fi asigurată statutar de Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului.

- A aprobat **dojană sinodală scrisă** pentru cei care nu au respectat disciplina canonică și statutară, precum și hotărârile sinodale referitoare la poziția Bisericii Ortodoxe Române față de viața politică și campaniile electorale, reafirmând obligația tuturor ierarhilor, clericilor și monahilor de a respecta aceste prevederi.

- A aprobat ca, în mod excepțional, Preasfințitul Părinte Atanasie Rusnac, Arhiepiscop ales al Arhiepiscopiei Ortodoxe Române a Marii Britanii și Irlandei de Nord să exercite responsabilitățile de chiriarh, cu excepția distribuirii sfintelor antimise și a reprezentării în fața autorităților britanice și românești, până la data întronizării sale.

- A reafirmat obligația tuturor ierarhilor de a respecta disciplina eclezială precum și hotărârile sinodale referitoare la hirotonia de clerici și la numirea în posturile clericale și didactice în eparhii.

- A aprobat forma actualizată a *Regulamentului pentru organizarea și funcționarea seminariilor, colegiilor și liceelor teologice ortodoxe din Patriarhia Română*.

- A aprobat proiectele de texte pentru slujba *Acatistului Sfântului Preot Mărturisitor Ilie Lăcătușu* (22 iulie), *Acatistului Sfântului Preot Mucenic Constantin Sârbu* (23 octombrie) și *Acatistului Sfântului Cuvios Mărturisitor Arsenie de la Prislop* (28 noiembrie).

Biroul de Presă al Patriarhiei Române

⁴ Adrian Păunescu, *Cartea Cărților de Poezie*, Editura Păunescu, Fundația Iubirea, Fundația Constantin, București, 1999, pp. 329.

⁵ Ioan Alexandru, *Iubirea de Patrie*, Editura Eminescu, București, 1985, p. 65.

⁶ *Patericul*, Alba Iulia, 1990, p. 347.

† **BENEDICT Bistrițeanul***Episcop-vicar al**Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului***Nevoia de a selecta**

In grai popular există exprimată o lege a prieteniei: „Spune-mi cu cine te însoțești ca să îți spun cine ești”. Tradus la nivel de mesaj, acest proverb sugerează că există o reciprocitate între o persoană și apropiații săi, în sensul în care se poate identifica un fel de a fi sau de a face lucrurile comune, fie dinspre o persoană anume către prietenii săi, fie invers, și că cineva poate fi descris nu doar în funcție de cine este, ci și de prietenii cu care petrece un timp considerabil. Există o influență reciprocă atât în sens pozitiv, cât și în sens negativ. În plan metodologic, personalitatea cuiva se poate cunoaște și observându-l în compania de care se bucură.

Acest principiu se poate aplica și în spațiul duhovnicesc. Pentru a învăța un comportament frumos se cere apropierea de oameni care trăiesc în felul acesta. Pentru a căpăta o deprindere bună, calea cea mai imediată este prietenia cu cineva care o deține și o pune în practică la modul excelent. Pentru a dobândi o virtute este de maximă importanță ucenicia pe lângă cineva exersat într-o astfel de obișnuință bună. În același fel, din păcate, se poate „câștiga” și un comportament nepotrivit, ba chiar pătimăș, stând în proximitatea cuiva obișnuit în felul acesta. Suntem destul de ușor de influențat, iar răul, comportamentul viciat, este mult mai „contagios” decât binele, viețuirea în virtute, deși ambele funcționează după același principiu.

În interiorul acestei legi duhovnicești se încadrează și sentința Sfântului Isaac Sirul pe care o vom analiza în acest eseu. Acesta cheamă la atenție atunci când afirmă: „Nu te face prieten celui ce-i place să râdă și să ia în râs pe oameni”. Pericolul pe care autorul filocalic îl identifică aici vizează, mai întâi, în mod implicit, atât un comportament, cât și un actor al acestuia. Râsul de care pomenește în acest text indică un comportament disprețuitor față de ceilalți. Acest lucru ascunde prezentă slava deșartă, care plasează pe cineva deasupra unei alte persoane, oferindu-i „prerogativele” de a o ironiza, de a o supune constant unui presiuni denigratoare, fie și sub chipul unei glume. Nu este vorba evident de ceea ce numim, în mod normal, un comportament spiritual, adică cu voie bună, hazliu, plăcut, ci vedește în mod direct o plasare deasupra și, implicit, o asigurare a primatului într-un grup social exersat, mai ales, printr-o presiune constantă asupra celor mai vulnerabili. În termeni contemporani am putea numi un astfel de comportament bullying. Agresiunea atitudinală, violența verbală pe care o presupune un astfel de comportament denunță o lipsă de sensibilitate și, mai ales, de atenție, la nuanțele unei vieți spirituale profunde. Mai apare și acest detaliu în text - plăcerea și ușurința care însoțesc acest comportament. Acest lucru denotă caracterul permanent sau cronic al unei astfel de vieți, adică indică existența unei patimi, de vreme ce se face cu lejeritate din dorința de a păstra supremația asupra celorlalți.

Dincolo de comportamentul în sine, textul îl are în vedere și pe protagonistul acestuia. Un astfel de om se dovedește într-o relaxare nepermisă, din perspectiva unei vieți spirituale serioase, ba

chiar este semn al trândăviei, ca obișnuință. Cel care dorește să trăiască o viață filocalică nu își permite momente de relaxare în care să își facă loc astfel de gesturi sau comportamente, știind că orice formă de defăimare a aproapelui înseamnă pierderea cu repeziciune a harului, lipsindu-l de prezența lui Dumnezeu. Un astfel de om se dovedește neînfrânat și dezordonat în viața sa obișnuită. Fără să își dea seama, unul ca acesta se îmbolnăvește și merge din rău în mai rău.

Partea a doua explicită a acestei maxime-îndemn se aplică la nivel relațional. Pentru cineva care vrea să trăiască o viață spirituală asumată, pe linia celor afirmate până acum, este foarte important cu cine se însoțește, de vreme ce comportamentele se învață. A fi apropiat, ba chiar prieten, cu cineva care disprețuiește pe cei mai vulnerabili decât el, ironizându-i, supunându-i unor presiuni din perspectiva unei presupuse superiorități personale, poate aduce cu sine pericolul de a deprinde un comportament similar. Și acest lucru, mai ales, atunci când cel care se apropie de un astfel de om este el însuși vulnerabil, instabil, ba chiar bolnav. Într-o situație de acest fel nu se poate argumenta ca motiv al apropierii dorința de a-l ajuta pe cel mândru să se tămăduiască, pe principiul vindecării personale mai înainte de a gândi acest lucru pentru celălalt. Este drept, Sfântul Isaac adaugă și posibilitatea de a-i întinde mână de ajutor dacă își dorește acest lucru, însă măsurat, pentru a nu cădea în aceeași stare. Însă, exprimă limpede

exigența de a nu-l urî. Tradus în limbajul comun, un astfel de îndemn dă posibilitatea unei neimplicări, necesare pentru cineva care, el însuși, este instabil în cele spirituale.

Există niște etape în această abordare. Dinspre exterior înspre interior, în primul rând, ni se cere o depărtare de un astfel de comportament și de protagoniștii săi, pentru a nu cădea în

aceeași stare din pricina vulnerabilității noastre duhovnicești. O a doua etapă este nevoia unei atitudini pline de condescendență, dar totuși plasându-ne nu tocmai în proximitatea celui îngâmfat, plin de sine, din același motiv al nedeplinătății spirituale. O a treia etapă indică o grijă parțială de a-i oferi o mână de ajutor, cu condiția ca unul ca acesta să își dorească vindecarea dintr-un astfel de comportament. Cea din urmă etapă, asociată celor desăvârșiți, este asumarea poverii cu durere a unui astfel de comportament, care poate să contribuie decisiv la schimbarea vieții celui plin de sine. Ipoteza de la care pornește Sfântul Isaac este precauția și atenția, în sensul în care, afirmă acesta: „mai bun este ajutorul pazei decât ajutorul din fapte”, cel puțin pentru cei aflați pe drum.

Concluzia este aceasta - în primul rând, este nevoie să ne ferim de un comportament îngâmfat, cu superioritate față de ceilalți, luându-i cu ușurință și din obișnuință în râs, iar, în al doilea rând, să nu ne întovărim cu cei care fac acest lucru, de vreme ce „tovărășiile rele strică obiceiurile bune” (1 Corinteni 15, 33). Progresul în viața spirituală este asigurat de prietenia cu cei care iubesc o astfel de viețuire, învățându-o și împrumutându-o de la aceștia. Însă, în același timp, tot Sfântul Isaac ne spune, este mare lucru a ne întrista pentru cei care batjocoresc și a ne ruga pentru unii ca aceștia, ca și când noi am fi în locul lor. Această atitudine aduce harul în viața noastră și odihna din partea lui Dumnezeu, ca unii care purtăm sarcinile unii altora cu dragoste și cu durere.

Tomos sinodal al Bisericii Ortodoxe Autocefale Române pentru proclamarea canonizării unor Sfinți Români**Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române****Preaiubitului cler, cinului monahal și dreptcredincioșilor creștini din Patriarhia Română, Har, milă și pace de la Dumnezeu, iar de la Noi, arhieriești binecuvântări!**

Bucurie mare vestește astăzi fiilor săi Biserica noastră dreptmăritoare, la aniversarea centenarului Patriarhiei Române, hotărând ca în calendarul sfinților să fie așezați oamenii bineplăcuți lui Dumnezeu din poporul român. Prin aceasta Biserica noastră împlinește îndemnul Sfântului Apostol Pavel, care zice: „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; priviți cu luare-aminte cum și-au încheiat viața și urmați-le credința” (Evrei 13, 7). Următori acestui îndemn, clerul și credincioșii Bisericii noastre cinstesc, împreună cu toți sfinții celei una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserice, pe sfinții plămădiți de pământul țării noastre, între care se numără martirii, mărturisitorii și marii nevoitori care au strălucit în vremurile din urmă prin viețuirea lor sfântă și prin darul facerii de minuni.

Astfel, în veacul al XX-lea, poporul dreptcredincios a cinstit cu mare evlavie pe preoții mărturisitori și marii duhovnici care, în vremurile vitrege ale perioadei comuniste, au propovăduit cu mult curaj credința în Dumnezeu. Printre acești aleși ai lui Dumnezeu se numără: **Sfântul Cuvios Mărturisitor Sofian de la Antim**, cu cinstire în ziua de 16 septembrie, **Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae**, cu cinstire în ziua de 4 octombrie, **Sfântul Preot Mucenic Constantin Sârbu**, cu cinstire în ziua de 23 octombrie, **Sfântul Cuvios Mărturisitor Arsenie de la Prislop**, cu cinstire în ziua de 28 noiembrie, **Sfântul Preot Mărturisitor Ilie Lăcătușu**, cu cinstire în ziua de 22 iulie, **Sfinții Cuvioși Paisie și Cleopa de la Sihăstria**, cu cinstire în ziua de 2 decembrie, **Sfântul Cuvios Dometie cel Milostiv de la Râmeț**, cu cinstire în ziua de 6 iulie, **Sfântul Cuvios Serafim cel Răbdător de la Sâmbăta de Sus**, cu cinstire în ziua de 20 decembrie, **Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj**, cu cinstire în ziua de 8 martie, **Sfântul Cuvios Mucenic Gherasim de la Tismana**, cu cinstire în ziua de 26 decembrie, **Sfântul Cuvios Mucenic Visarion de la Lainici**, cu cinstire în ziua de 10 noiembrie, **Sfântul Cuvios Calistrat de la Timișeni și Vasiova**, cu cinstire în ziua de 10 mai, **Sfântul Preot Mucenic Ilarion Felea**, cu cinstire în ziua de 18 septembrie, **Sfântul Cuvios Iraclie din Basarabia**, cu cinstire în ziua de 3 august și **Sfântul Preot Mucenic Alexandru din Basarabia**, cu cinstire în ziua de 8 august. Acești plăcuți ai lui Dumnezeu au avut o viață încununată de rugăciune, post, pocăință, smerenie și dragoste, ajungând la desăvârșire. Unii dintre ei au plătit cu viața mărturisirea lor de credință, fiind încununați cu slăvite cununi mucenicești. Alții au trăit un martiriu continuu nesângeros, răbdând temniță, torturi și nenumărate umilințe, iar după eliberare au fost în continuare prigoniți de cei fără de Dumnezeu. Însă, nici necazul, nici strămtorarea, nici prigoana, nici foametea, nici lipsa de îmbrăcăminte, nici primejdia, nu i-a despărțit pe ei de dragostea lui Hristos, în toate acestea arătându-se mai mult decât biruitori prin Hristos Care i-a iubit (cf. Romani 8, 35-37).

Smerenia Noastră, după consultarea *Sinoadelor Mitropolitane ale Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Mitropoliei Ardealului, Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, Mitropoliei Olteniei, Mitropoliei Banatului și Mitropoliei Basarabiei* împreună cu toți ierarhii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, privind la viețuirea plăcută lui Dumnezeu a acestor sfinți, luând aminte la credința lor tare și statornică în Iisus Hristos, la râvna lor vrednică de laudă pentru rugăciune și mărturisirea dreptei credințe, și căutând folosul duhovnicesc al poporului român dreptcredincios, urmând Tradiției Sfinte a Bisericii Ortodoxe și chemând în ajutor harul Preasfintei Treimi,

HOTĂRÂM

Ca, de acum înainte și în veci, **Sfântul Cuvios Mărturisitor Sofian de la Antim, Sfântul Preot Mărturisitor Dumitru Stăniloae, Sfântul Preot Mucenic Constantin Sârbu, Sfântul Cuvios Mărturisitor Arsenie de la Prislop, Sfântul Preot Mărturisitor Ilie Lăcătușu, Sfinții Cuvioși Paisie și Cleopa de la Sihăstria, Sfântul Cuvios Dometie cel Milostiv de la Râmeț, Sfântul Cuvios Serafim cel Răbdător de la Sâmbăta de Sus, Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj, Sfântul Cuvios Mucenic Gherasim de la Tismana, Sfântul Cuvios Mucenic Visarion de la Lainici, Sfântul Cuvios Calistrat de la Timișeni și Vasiova, Sfântul Preot Mucenic Ilarion Felea, Sfântul Cuvios Iraclie din Basarabia și Sfântul Preot Mucenic Alexandru din Basarabia**, să fie numărați între sfinții Bisericii și să fie pomeniți cu cântări de laudă în zilele lor de prăznuire, urmând ca aceștia să fie înscrși în Sinaxar, în cărțile de cult, precum și în calendarul Bisericii Ortodoxe Române.

De asemenea, rândum să se tipărească *slujbele și viețile* acestor sfinți, să li se zugrăvească *icoanele*, care să fie primite cu toată evlavia de dreptcredincioșii creștini, iar chipurile lor să fie zugrăvite la loc potrivit, alături de ceilalți sfinți de neam român, în bisericile care se vor ridica din temelie sau se vor zugrăvi de acum înainte.

Și, pentru ca evlavia dreptmăritorilor creștini să sporească prin cinstirea și chemarea în rugăciune a acestor sfinți, mai rândum ca ei să fie și ocrotitori ai unor biserici noi sau reînnoite.

Pentru deplina statornicie a celor pe care le-am hotărât în chip sinodal și canonic, am întocmit și întărim cu semnăturile noastre acest **Tomos Sinodal de proclamare a canonizării celor 16 sfinți români**, în anul centenar al Patriarhiei Române, pe care îl aducem la cunoștința preacucernicului cler, a preacuviosului cin monahal și dreptcredincioșilor creștini din Patriarhia Română.

Acest Tomos Sinodal de canonizare se proclamă astăzi, 4 februarie, anul mântuirii 2025.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți! (2 Corinteni 13, 13).

**Președintele Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române
† Daniel***Arhiepiscopul Bucureștilor, Mitropolitul Munteniei și Dobrogei, Locțiitorul tronului Cezareei Capadociei și Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române*

Dimpreună cu toți membrii Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române

Centenarul Patriarhiei Române.

Restituiri istorice și documentare: II. Înființarea Patriarhiei Române prin decizie sinodală și lege organică

CȘ II Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

Introducere

Anul 2025 a fost declarat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române „Anul omagial al Centenarului Patriarhiei Române”, la împlinirea a o sută de ani de la înălțarea Bisericii noastre la rang de Patriarhie. Pentru a marca acest eveniment foarte important din istoria Bisericii noastre voi readuce în atenția cititorilor de astăzi etapele esențiale ale procesului înființării patriarhiei și intervențiile celor mai importanți actori implicați în acest act istoric și eclesial. În acest episod secund voi prezenta hotărârea de înființare a Patriarhiei Române prin decizia Sfântului Sinod din 4 februarie 1925 și legea pentru ridicarea scaunului primațial al României la rangul de patriarhat românesc, adoptată, în conformitate cu legislația românească a epocii, de cele două camere ale Parlamentului României, și anume de către Senat, în 12 februarie 1925, și de Camera Deputaților, în 17 februarie 1925.

Hotărârea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române

Făcând referire la procesul înființării Patriarhiei Române, regretatul părinte academician Mircea Păcurariu observa în mod pertinent că discuțiile purtate în vederea unificării bisericești au mers în „paralel cu propunerile făcute pentru înființarea Patriarhiei”¹. Tot dânsul explica rezumativ argumentele celor implicați în acest proces, precizând că în fond noua demnitate a Bisericii Ortodoxe Române încorona și consolida unificarea bisericească la nivel intern și viza creșterea prestigiului Bisericii noastre în lumea creștină în general, cât mai ales în lumea ortodoxă. Numărând aproape 14 milioane de credincioși, Biserica Ortodoxă Română devenise în anul 1919 din punct de vedere demografic a doua Biserică Ortodoxă din lume, după Patriarhia Rusă, restabilită în 1917, și se afla înaintea Bisericii Sârbe, constituită din aproximativ 7 milioane de credincioși, unificată și restabilită ca patriarhie în anul 1920. Luând în considerare propunerile și discuțiile vehiculate de clerici, teologi și oameni de stat în anii 1920-1924, Sfântul Sinod a debătut oficial această chestiune în ședința de lucru din 4 februarie 1925, la care a participat și ministrul cultelor Alexandru Lapedatu². Plecând de la un proiect elaborat de mitropolitul Pimen Georgescu al Moldovei, seniorul episcopatului românesc, și asumat de alți șase ierarhi (Mitropolitul Nectarie Cotlarciuc al Bucovinei, Arhiepiscopul Gurie Grosu al Basarabiei, Episcopul Lucian Triteanu al Romanului, Episcopul Roman Ciorogariu al Oradiei Mari, Episcopul Nicolae Ivan al Vadului, Feleacului și Clujului, și Episcopul Ilarie Teodorescu al Constanței), ierarhii Sfântului Sinod și ministrul Lapedatu au invocat argumente de ordin eclesial, istoric, demografic, cultural și național, iar la finalul discuțiilor Sfântul Sinod a hotărât „în unanimitate și cu însuflețire”, cum se precizează în procesul verbal al ședinței, următoarele:

„Se înființează în Țara Românească pentru Biserica ortodoxă autocefală Română demnitatea de PATRIARH;

Arhiepiscopul și Mitropolitul Ungro-Vlahiei se ridică, în calitatea sa de Primat al României, la rangul de PATRIARH al Bisericii ortodoxe autocefale române;

Înalt Prea Sfințitul D[omnul] D[omn] MIRON, actualul Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlahiei, devine în calitatea sa de Primat al României, PATRIARH al Bisericii ortodoxe române;

Patriarhul Bisericii ortodoxe române se va bucura de toate drepturile recunoscute de Sfintele Canoane și legile țării;

Hotărârea aceasta va fi înaintată Onoratului Guvern spre legiferare printr-o lege specială și sancționată de M[ajestatea] Sa Regele;

Alegerea, confirmarea și învestirea viitorilor patriarhi se va face potrivit unei legi speciale;

Nu vor putea fi eligibili la demnitatea de Patriarh decât Mitropoliții și Episcopii în funcțiune ai Sfintei noastre Biserici;

Se va comunica această hotărâre și tuturor celorlalte Biserici surori ortodoxe de răsărit;

Se delegă o comisiune alcătuită din I.P.S. Mitropolitul Nectarie și P.P.S.S. Episcopi Vartolomeu al Râmnicului Noului Severin și Lucian al Romanului, care să întocmească actul de notificare ce se va face celorlalte Biserici ortodoxe surori și care se va înscrie în Condiția Sfântă a Sfântului Sinod”³.

Legea nr. 669/1925 de ridicare a mitropolitului primat la rang de patriarh

Hotărârea Sfântului Sinod a fost discutată în cele două camere ale Parlamentului României și a fost adoptată sub denumirea de „Legea nr. 669/1925 pentru ridicarea Scaunului arhiepiscopal și mitropolitan al Ungrovlahiei, ca Primat al României, la rangul de Scaun patriarhal”. La 12 februarie 1925, legea a fost votată de Senat cu 89 voturi pentru și 2 împotriva, iar două zile mai târziu, la 17 februarie 1925, Camera Deputaților a votat-o în unanimitate cu 156 de voturi „în aplauze furtunoase, prelungite și îndelung repetate în picioare”, după cum se menționează în procesul verbal al desfășurării ședinței. În ambele camere a fost salutată de senatori și deputați prin vocea unor personalități marcante ale culturii și vieții politice românești din toate regiunile istorice și din rândurile tuturor partidelor politice, precum Alexandru Lapedatu, Ionel I. C. Brătianu, Constantin G. Dissescu, Elie Dăianu, Mihail Gropșan, Gheorghe Ghibănescu, Mihail D. Vasiliu, Nicolae Costăchescu, Petre Gârboviceanu, Iuliu Maniu, Constantin Jormescu, Ion Mihalache și Ioan Lupaș⁴.

„Legea pentru ridicarea Scaunului Arhiepiscopal și Mitropolitan al Ungro-Vlahiei, ca Primat al României, la rangul de Scaun Patriarhal” a fost promulgată de regele Ferdinand I prin decretul

Stema Patriarhiei Române.

regal din 23 februarie 1925 și publicată în Monitorul Oficial nr. 44 din 25 februarie 1925, având următorul cuprins:

„Art. 1. Scaunul Arhiepiscopal și Mitropolitan al Ungro-Vlahiei se ridică, ca Primat al României, la rangul de Scaun Patriarhal.

Art. 2. Actualul Arhiepiscop și Mitropolit al Ungro-Vlahiei, Înalt Prea Sfințitul D. D. Dr. Miron Cristea, devine, în calitatea sa de Primat al României, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Art. 3. Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române se va bucura de toate drepturile recunoscute de Sfintele canoane și de legile țării.

Un regulament special, întocmit de Sf. Sinod va determina mai de aproape aceste drepturi.

Art. 4. Pe viitor, alegerea Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române se va face de un colegiu electoral compus din membrii Adunării, care, după legea de organizare a acestei Biserici, va alege pe Arhiepiscopul și Mitropolitul Ungro-Vlahiei și din membrii de religie ortodoxă a Corpurilor legiuitoare.

Un regulament special, întocmit de Ministrul Cultelor, de acord cu Sf. Sinod și aprobat de consiliul de miniștri, va determina modul după care se va săvârși actul alegerii.

Confirmarea alegerii o face la propunerea Sf. Sinod și a guvernului, Maiestatea Sa Regele, care va da apoi învestitura, potrivit datinilor țării pentru capii Bisericii Ortodoxe Române.

Art. 5. Nu vor putea fi aleși în demnitatea de Patriarhi ai Bisericii Ortodoxe Române decât Mitropoliții și Episcopii în funcțiune ai acestei Biserici”⁵.

Alexandru Marghiloman (1854-1925), fruntaș al Partidului Conservator, ex prim ministru al României și cunoscut memorialist, îl felicita pe patriarhul Miron Cristea în 20 februarie 1925 scriindu-i că tocmai revenise în țară „în ziua în care se aclamă înființarea Patriarhatului”, sesizând că evenimentul se petrecuse „într-o desăvârșită uniune sufletească a tuturor partidelor politice”, exprimându-și speranța că „această uniune să inspire, în viitor, și alte acte necesare pentru întărirea țării”⁶. Un alt nume bine cunoscut în epocă, generalul Constantin Prezan (1861-1943), îl gratula la rândul său pe patriarh precizând că „simțim o adevărată mândrie națională de această înălțare a prestigiului Bisericii noastre și ne-am bucurat din tot sufletul pentru persoana Sanctității tale (...) și pentru binele neamului”⁷. Observăm limpede că ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la demnitatea patriarhală și a primatului acesteia la rangul de patriarh a fost percepută de oamenii politici, de intelectuali și de militari nu doar ca un act pur bisericesc, ci și național cu valențe internaționale vizând sporirea mândriei naționale, înălțarea prestigiului Bisericii și al țării, precum și consolidarea statului român.

La 12 martie 1925, patriarhul Miron Cristea, în numele Sfântului Sinod, a trimis o amplă scrisoare irenică tuturor Bisericilor Ortodoxe surori, anunțându-le ridicarea Bisericii Ortodoxe Române la rangul de Patriarhie⁸. În lunile următoare, pe adresa Sfântului Sinod din București s-au primit scrisori de răspuns și felicitare, prin care Patriarhia Română era recunoscută de toate Bisericile Ortodoxe, în frunte cu Patriarhia Ecumenică și Patriarhiile vechi de la Ierusalim, Antiohia și Alexandria, urmate de Bisericile Serbiei și Bulgariei, de Arhiepiscopia Ciprului, Bisericile Greciei și Poloniei, apoi de Mitropoliții Kievului și Nubiei, de Patriarhul și Catolicosul suprem al armenilor, Kevork al V-lea, de episcopul vechi-catolic Adolph Kury din Berna și de arhiepiscopul de Canterbury, Randal Cantaur, primatul Bisericii Anglicane. La 30 iulie 1925, patriarhul ecumenic Vasile al III-lea al Constantinopolului a emis oficial *Tomosul* privind recunoașterea ridicării „Bisericii Surori a României la demnitatea patriarhală”, iar la 1 octombrie 1925 a expediat o „enciclică adresată tuturor Sfintelor Biserici Ortodoxe Autocefale referitoare la ridicarea, prin bunăvoința lui Dumnezeu, a Preasfintei Biserici Surori a României la demnitatea patriarhală”⁹. *Tomosul* a fost adus la București la mijlocul lunii septembrie 1925 de o delegație a Patriarhiei Ecumenice formată din doi mitropoliți și primul dragoman al patriarhiei. Înmânarea și citirea solemnă a *Tomosului* s-a petrecut în cadrul unei ceremonii speciale, oficiate în Catedrala din București, duminică, 27 septembrie 1925¹⁰. O lună mai târziu, la 20 octombrie 1925, regele Ferdinand, prin decretul regal nr. 2964, publicat în *Monitorul Oficial* nr. 239 din 30 octombrie 1925, a decretat întărirea arhiepiscopului și mitropolitului Miron Cristea în scaunul de patriarh al Bisericii Ortodoxe Române¹¹. Învestirea și întronizarea patriarhului Miron a fost amânată pentru toamna anului 1925 din cauza unor probleme de sănătate ale regelui Ferdinand¹².

Ceremonia de întronizare și instalare a patriarhului Miron a avut loc la 1 noiembrie 1925, într-o zi de duminică, învestirea petrecându-se în Sala Tronului din Palatul Regal, iar înscăunarea în vechea Catedrală Mitropolitană din București. Alături de membrii Sfântului Sinod, de cei ai familiei regale, de reprezentanții statului, Academiei Române și ai celorlalte culte oficiale din România, au participat și un număr de 21 de trimiși ai tuturor Bisericilor Ortodoxe surori, diplomații acreditați la București și un număr impresionant de credincioși. Ceremonia este descrisă cu lux de amănunte în programul oficial al evenimentului, în care sunt cuprinse și cuvântările patriarhului, regelui, ierarhilor români și delegaților străini¹³, în presa vremii și în memoriile patriarhului Miron, care precizează că „a fost desigur ceva grandios”, detaliind între altele următoarele: „populația Bucureștilor se adunase, desigur sute de mii, de-a lungul străzilor de la Mitropolie la Palat”¹⁴.

⁵ *Ibidem*, pp. 109-110, republicată în vol. *Autocefalia: libertate și demnitate*, pp. 599-600.

⁶ Alexandru Marghiloman către Miron Cristea, Buzău, 20 februarie 1925, în Antonie Plămădeală, *Contribuții istorice privind perioada 1918-1939. Elie Miron Cristea, documente, însemnări și corespondențe*, Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu, 1987, p. 229.

⁷ Constantin Prezan către Miron Cristea, 9 februarie 1925, în Antonie Plămădeală, *Contribuții istorice*, p. 285.

⁸ Publicată în Tit Simezea, *Patriarhia românească. Acte și documente*, pp. 119-126, republicată în vol. *Autocefalia: libertate și demnitate*, pp. 600-604.

⁹ Tit Simezea, *Patriarhia românească. Acte și documente*, pp. 127-161.

¹⁰ *Ibidem*, pp. 133-136; Antonie Plămădeală, *Contribuții istorice*, pp. 369-370.

¹¹ Decretul a fost republicat în vol. *Autocefalia: libertate și demnitate*, p. 611.

¹² Antonie Plămădeală, *Contribuții istorice*, pp. 368-369.

¹³ Tit Simezea, *Patriarhia românească. Acte și documente*, pp. 163-201.

¹⁴ Antonie Plămădeală, *Contribuții istorice*, pp. 370-371.

¹ Mircea Păcurariu, *Istoria Bisericii Ortodoxe Române vol. III*, ediția a 3-a, Editura Trinitas, Iași, 2008, p. 362.

² Procesul verbal al ședinței din 4 februarie a fost publicat în Tit Simezea, *Patriarhia românească. Acte și documente*, ediție completă, Tipografia Cărilor Bisericești, București, 1926, pp. 19-41.

³ Tit Simezea, *Patriarhia românească. Acte și documente*, pp. 38-39, am păstrat ortografia originală; hotărârea a fost republicată în vol. *Autocefalia: libertate și demnitate*, Editura Basilica, București, 2010, p. 598.

⁴ Vezi procesele verbale ale ședințelor celor două camere în Tit Simezea, *Patriarhia românească. Acte și documente*, pp. 43-108.

Vizita Fecioarei Maria la Elisabeta (Lc. 1, 36-44)

Partea I

- Prima întâlnire a lui Iisus cu Înaintemergătorul Său în planul nevăzut al condiției lor -

Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Facultatea de Teologie Ortodoxă

1. Preliminarii

Ln mesajul său adresat Mariei (Lc. 1, 36), Arhanghelul Gavriil, în încercarea de a-i face cunoscută posibilitatea realizării tainei, îi oferă un semn, și anume sarcina avansată a rudeniei ei Elisabeta, cu care s-au petrecut, la fel, lucruri mai presus de fire. În acest sens, Evanghelistul notează: „Și iată, Elisabeta, rudenie ta, a zămislit și ea fiu la bătrânețea ei, și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea numită stearpă. Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință” (Lc. 1, 36-37).

Sfântul Luca rămâne la imaginea Mariei, ca roabă a lui Dumnezeu (Lc. 1, 38), care ascultă și se supune cuvintelor Lui, venite prin înger. Așa că, uimită și copleșită de cele auzite că s-au întâmplat cu rudenie sa Elisabeta, se grăbește să plece spre casa acesteia. Iată ce consemnează autorul sfânt al Evangheliei: „Și în zilele acelea, sculându-se Maria, s-a dus în grabă în înutul muntos, într-o cetate a lui Iuda, și a intrat în casa lui Zaharia și a salutat-o (ἡσπάσατο) pe Elisabeta” (Lc. 1, 39-40). Este vorba despre o cetate a seminției lui Iuda.¹ Dar, conform Num. 35, 1 ș. urm., cetățile locuite de preoți și leviți, în număr de 48, erau răsirate pe tot cuprinsul Israelului. Astfel, este foarte greu să se afirme spre care anume cetate, din Iudeea, s-a grăbit Maria.

Această vizită, care aduce împreună cu ea toate figurile principale ale scenelor vestirii nașterii, atât a lui Ioan Botezătorul cât și a lui Iisus, este un moment de revelație, dar și o cântare imnică în același timp.

Episodul vizitei Mariei este delimitat de două indicii spațio-temporale prezente la începutul și la sfârșitul pericopei. În cap. 1, 39, Evanghelistul relatează că Sfânta Fecioară începe o călătorie spre casa preotului Zaharia, când Elisabeta se găsea în a șasea lună de sarcină, iar în 1, 56 spune că, după aproximativ trei luni („ca la trei luni”), Maria s-a întors la Nazaret. Această călătorie oferă cadrul întregului episod al întâlnirii dintre Maria și Elisabeta.

2. Salutul Mariei și răspunsul Elisabetei. Prima întâlnire dintre Iisus și Înaintemergătorul Său

Subiectul acestui episod este, așadar, Fecioara Maria. Ea este personajul principal între celelalte personaje ale descrierii evenimentului. Este o călătorie pe care Fecioara o face la îndemnul Duhului Sfânt. Ea merge în casa preotului Zaharia pentru a se minuna (nu pentru a verifica ceva) de semnul indicat de înger (v. 36), dar mai ales pentru a vesti că planul lui Dumnezeu, în ceea ce privește mântuirea oamenilor, este pe cale să se realizeze.

Origen este de părere că „totul se petrece pentru ca Maria să-l facă și pe pruncul Ioan părtaș la evenimente (chiar dacă se afla încă în sânul maicii sale), să-l facă părtaș puterii care vine de la Cel pe care mama Sa Îl are acum în pântec; și Ioan, la rândul său, a făcut-o pe maica sa părtașă la harul profetic pe care l-a primit”².

Așadar, ajunsă în casa Elisabetei, Maria o salută pe rudenia sa. Evanghelistul spune: „...și a salutat-o (ἡσπάσατο)

ἡσπάζομαι) pe Elisabeta” (Lc. 1, 40). Trebuie să precizăm faptul că verbul ἡσπάζομαι nu are decât sensul de simplu salut, și nu de vreo reverență specială, de închinare, cum adesea e tradus în variantele românești ale Bibliei³.

Cu toate acestea, salutul Sfintei Fecioare, pe care îl adresează Elisabetei, are, totuși, pentru Evanghelist, o conotație aparte. Așa se face că Sfântul Luca insistă asupra lui de trei ori, provocând un fel de reacție în lanț a semnificațiilor pe care le comportă: „Iar când a auzit Elisabeta **salutarea** (ἡσπασμὸν)⁴ Mariei, pruncul a săltat în pântecul ei și Elisabeta s-a umplut de Duh Sfânt. Și cu glas mare a strigat...” (Lc 1, 41).

Așadar, salutarea Mariei nu conține, totuși, declamarea unor simple vorbe, ci un cuvânt inspirat de Duhul Sfânt. Evanghelistul notează substantivul ἡσπασμὸν (salutare), pe care îngerul Gavriil l-a folosit la Buna Vestire, când o întâmpină pe Maria și când ea, auzindu-l, devine nedumerită: „...ea, văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui și cugeta: „Ce fel de **salutare** poate fi aceasta - εἴη ὁ ἡσπασμὸς οὗτος?” (Lc. 1, 29). Și cum Fecioara Maria, cea „plină de har”, este invitată la bucurie (χαίρει) în fața vestii mântuirii, Elisabeta și, înaintea ei, copilul din pântecul său se umplu, și ei, de bucuria mesianică. Sfântul Luca ține să noteze acest detaliu: „Că, iată, cum veni la urechile mele glasul **salutării** tale, pruncul a săltat (ἐσκιρτήσεν - σκιρτάω) de bucurie (ἐσκιρτήσεν ἐν ἀγαλλιάσει) în pântecul meu” (Lc 1, 44). Particula ἐν, din versetul citat, lasă să se înțeleagă că pruncul simțise mai întâi bucuria întâlnirii cu Iisus și, în această stare, exultă. În acest sens, expresia din original poate fi tradusă „pruncul a săltat în bucurie” (copleșit de bucurie), în pântecul meu”. Așadar, bucuria devine atât cauză a exaltării, cât și mediu din care reacția sa provine.

Salutarea Născătoarei de Dumnezeu și a Elisabetei [Ἀσπασμὸς τῆς Θεοτόκου καὶ τῆς Ἐλισάβετ]. Frescă, sec. XV, din biserica Sfânta Cruce a localității Pelendri, Dieceza Limassolului, Cipru.

Așadar, termenul „ἡσπασμὸν”, așezat la începutul episodului, constituie un salut cu semnificații profund spirituale și teologice. Prin intermediul lui se transmite o putere divină, dinamică, în acțiune. Nu ni se descoperă conținutul salutului Fecioarei, însă ceea ce ne atrage atenția este extraordinara lui eficacitate: la auzul salutării sale, copilul Ioan tresaltă cu (și în) bucurie mesianică, iar Elisabeta s-a umplut de Duh Sfânt.

Verbul σκιρτάω (a sălta) apare de trei ori în Evanghelia după Luca (1, 41.44; 6, 23) și evocă perspective extrem de interesante. În cazul de față, nu este vorba despre mișcarea naturală a copilului în pântecul matern, precum se mișcau copiii în pântecul Rebecăi, soția lui Isaac. Iată ce ne spune textul Vechiului Testament: „Isaac l-a rugat Domnului pentru Rebeca, femeia sa, că era stearpă; și Domnul l-a ascultat, iar femeia lui, Rebeca, a zămislit

lit. Dar copiii se îmbrânceau într-însa, iar ea a zis: «Dacă așa-i să-mi fie, de ce mai sunt așa?....» Și s-a dus să-L întrebe pe Domnul. Domnul însă i-a zis: „Două neamuri sunt în pântecul tău, și două popoare din pântecul tău se vor împărți; unul va fi mai puternic decât celălalt, iar cel mai mare îi va sluji celui mai mic!” (Fac. 25, 21-23).

Tresărirea pruncului Ioan, însă, este legată de cuvintele Sfintei Fecioare. În versetul 44 se precizează că este vorba despre o tresărire de (în) bucurie, datorată prezenței Domnului și a mântuirii eshatologice venite prin El. De altfel, reacția copilului Elisabetei, mișcat de Duhul Sfânt, a fost vestită oarecum de către înger încă înainte de naștere: „...încă din pântecul mamei sale se va umple de Duhul Sfânt” (Lc. 1, 15).

În acest context, trebuie să precizăm un lucru: toată Evanghelia lucanică a „copilăriei lui Iisus” are un caracter hristologic, propunându-și să descopere identitatea persoanei și a misiunii lui Iisus, descendent al familiei davidice, Fiul lui Dumnezeu și Mântuitorul poporului Său.

Fiecare revelație din episoadele acestei prime părți din Evanghelia, numită de către specialiști „Evanghelia copilăriei” (Lc. 1, 5 - 2, 52)⁵, se petrece prin lucrarea Duhului Sfânt și provoacă în cel ce o primește, bucuria mesianică. În acest mod, îngerul vestește Fecioarei Maria Întruparea Cuvântului; ea o vestește mai departe în casa Elisabetei; mulțimea de oaste cerească o proclamă păstorilor, iar păstorii vestesc tuturor ceea ce ei au văzut; dreptul Simeon descoperă destinul glorios al Pruncului Iisus; Iisus Însuși, la 12 ani, își descoperă, în Templul din Ierusalim, identitatea Sa de Fiul al Tatălui ceresc. Toate acestea sunt descoperiri de Sus, prin intermediul Duhului, și nicidecum fructul cunoașterii sau al experienței umane. Iar rolul Duhului Sfânt, în manifestarea identității lui Iisus, este

subliniat de mai multe ori în Evanghelia a treia. Acum, în casa lui Zaharia, Duhul Sfânt este Cel care produce tresărirea copilului Ioan și răspunsul Elisabetei.

Într-un asemenea context, **Cuvânt - Răspuns**, adică vestirea cuvântului și răspunsul destinatarului, cuvintele Elisabetei nu pot fi un simplu răspuns la salutul Mariei, ci, mai degrabă, o mărturisire de laudă și interpretarea unui eveniment. Așadar, „prima mărturisire de credință în Hristos are loc aici și aparține lucrării Duhului Sfânt”⁶.

În acest sens, episodul vizitei Fecioarei Maria făcute Elisabetei poate fi pus în categoria dialogică de revelație și de doxologie-corespondență a omului cu Dumnezeu. Salutul celei care îl purta în pântecul ei pe Hristos eliberează forțele profunde ale Duhului Sfânt.

Insuflată și înțelepțită de Duhul Sfânt, Elisabeta oferă interpretarea potrivită faptului biologic indicat în versetul 41. Tresărirea copilului Ioan în pântecul mamei sale Elisabeta, nu e numai un salut pe care acesta îl adresează lui Iisus, aflat și El în pântecul Fecioarei, ci și bucuria eshatologică anticipată a timpului mesianic, care deja a început, precum și un indiciu evident că făgăduințele mesianice s-au împlinit.

Această bucurie mesianică are rădăcini profunde, dar nu numai în inimile oamenilor. De această dată, avem „bucuria prietenului Mirelui”, care face experiența anticipată a prezenței Lui, caracterizată ca acțiune a lui Dumnezeu: „Cel ce are mireasă este mire, iar prietenul mirelui,

care stă și ascultă pe mire, se bucură cu bucurie de glasul lui. Deci, această bucurie a mea s-a împlinit” (In. 3, 29).

Tresărirea pruncului Ioan exprimă, așadar, bucuria eshatologică prilejuită de începutul timpului mesianic, în care toată creația este reînnoită: făgăduințele vechi, care promiteau prezența lui Dumnezeu în mijlocul poporului Său, s-au împlinit, fapt reflectat în toate cântările, sau imnele, din „Evanghelia copilăriei” (Lc 1, 55. 70. 72; 2, 29): „Binecuvântat este Domnul Dumnezeu lui Israel, că a cercetat și a făcut răscumpărare poporului Său” (Lc. 1, 68).

În concluzie, putem spune că vizita Fecioarei Maria la Elisabeta, rudenie sa, deschide perspectiva viitoarei cinstiri a Maicii Domnului de către creștinii timpului mesianic, pe care l-a inaugurat Cel zămislit de la Duhul Sfânt în preacuratul său pântec.

(Va urma)

¹ Arheologii preferă s-o identifice cu actuala localitate Ain Karim, la 6 km vest de Ierusalim (Cf. *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de BARTOLOMEU Valeriu Anania, Cluj-Napoca, 2009, p. 1520).

² Cf. ORIGENE, *Commento al Vangelo di Giovanni* 6, 49, UTET, 2013, p. 207.

³ A se vedea, spre exemplu, *Biblia sau Sfânta Scriptură*, Versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de BARTOLOMEU Valeriu Anania, p. 1520: „... și a intrat în casa lui Zaharia și «s-a închinat» Elisabetei” (Lc. 1, 40).

⁴ Substantivul ἡσπασμὸν apare, așadar, de două ori (vv. 41. 44), și o dată verbul ἡσπάζομαι (v. 40).

⁵ A se vedea, Stelian TOFANĂ, *Introducere în Studiul Noului Testament* (Vol. 3). *Evangheliile după Luca și Ioan. Problema sinoptică*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001, p. 68.

⁶ Vezi și Heinz SCHÜRMANN, *Il Vangelo di Luca*, Brescia: Paideia Editrice, 1983, p. 168.

Sfântul Haralambie în istoria unei familii din Mărginimea Sibiului

Gheorghe Andrei din Sibiel

Gu prilejul unei vizite pe care ne-a făcut-o pe la începutul lunii aprilie 2022 acasă la Sibiel, părintele Visarion Pașca – duhovnicul mănăstirii de la Florești (jud. Cluj), dar și al familiei noastre – a venit însoțit de părintele profesor Ioan Bizău. Dumnealui a văzut atunci în salonul casei noastre o icoană pe sticlă a Sfântului Haralambie. După obișnuitele cuvinte de salut, părintele Ioan m-a întrebat de ce ținem la loc de cinste icoana acestui sfânt, căci este mai puțin cunoscut printre credincioșii de rând. Așa am fost pus în situația de a-i spune povestea intrării Sfântului Haralambie în istoria familiei noastre. Poveste pe care dânsul m-a îndemnat să o aștern în scris.

Sibielul

Pentru a înțelege mai bine această minunată poveste de familie, fac o scurtă prezentare a satului nostru Sibiel, în care m-am așezat prin căsătorie. Căci neamul meu se trage din orașul Săliște. Mai întâi, este bine să se știe că Sibielul face parte din Mărginimea Sibiului și că poate fi considerat drept cel mai vechi sat turistic din România. În momentul de față are aproape 450 de locuitori. Biserica „Sfânta Treime” a fost construită pe la 1765, având rangul de monument istoric. A fost pictată frumos în anii 1774-1775 de către renumitul zugrav Stan din Rășinari. De-a lungul timpului, frescele au fost acoperite cu câteva straturi de var, însă în anii 1965-1969 au fost scoase la lumină și restaurate.

Este cunoscut că în satul nostru se află renumitul *Muzeu de icoane pe sticlă*, având cea mai mare colecție de acest fel din întreaga Transilvanie. Adică peste 650 de icoane care au fost zugrăvite în atelierele țărănești din Nicula, Țara Făgărașului, Brașov, Țara Bârsei, Valea Sebeșului, Laz, Alba Iulia și Mărginimea Sibiului. De asemenea, în muzeul din satul nostru se păstrează aproximativ 100 de icoane vechi pe lemn, dar și multe cărți de slujbă, care au văzut lumina tiparului în renumitele centre culturale din cele trei provincii care alcătuiesc astăzi România. Țin să subliniez că acest muzeu atât de renumit a fost întemeiat de către părintele Zosim Oancea (1911-2005), venit în satul nostru în 1964, după ce a petrecut vreme de vreo 15 ani în temnițele și lagărele de muncă silnică ale regimului comunist. Când s-au terminat lucrările de restaurare a frescelor bisericii, părintele Zosim i-a îndemnat pe săteni să doneze vechile icoane pe sticlă pentru a fi salvate de la dispariție și a fi prezentate într-o colecție organizată, care să aducă cinste Sibiului. În momentul de față, muzeul poartă numele preotului care l-a întemeiat și este cercetat de aproximativ 15.000 de vizitatori pe an.

Ne mândrim și cu cele trei troițe impozante, ale căror edificii, care ocrotesc crucile cioplite în piatră, au fost zidite de meșteri pricepuți și pictate atât în interior cât și pe dinafară. Cea mai veche datează din anul 1803 și se află în partea de sus a satului. A fost împodobită cu pictură frumoasă de către un renumit zugrav din Săliște. Apoi avem troița de la Gura Utii, construită în 1814. Cea de a treia este așezată aproape de biserică, la o încrucișare de ulițe, și a fost pictată în anul 1817 de către zugravii sălișteni Vasilie și Ana. Sibielul este renumit și pentru cele peste treizeci de pensiuni familiale, care primesc și găzduiesc pe tot parcursul anului oaspeți din toată țara și, foarte mulți, de dincolo de hotarele ei. Între acestea se află și pensiunea agroturistică „Andrei”, a familiei noastre. Pe bună dreptate Sibielul a primit rangul de „sat turistic”.

Sfântul Haralambie, ocrotitorul de boli al animalelor

Se știe că în vechime animalele de pe lângă casa omului erau primejduite adeseori de diferite boli și chiar de molime îngrozitoare. De aceea, țărani înzestrați cu un anumit simț medical, precum bunicul meu Dumitru din Săliște, erau prețuiți în comunitățile lor. Iar Sfântul Haralambie era socotit ocrotitorul animalelor domestice în fața bolilor de tot felul. Și mai ales a molimelor care băntuiau atunci cu mare furie, oamenii rămânând neputincioși în fața lor. Așa se explică și faptul că în vechile icoane pe sticlă, îndeosebi cele care au fost zugrăvite în centrele artistice din sudul Transilvaniei, Sfântul Haralambie era înfățișat în veșminte episcopale și ținând Sfânta Evanghelie în mâna stângă. Iar cu dreapta făcând semnul binecuvântării arhieresti. La picioarele sale zace personificarea ciumei sub forma unei făpturi omenești puternice și urâte, fără nici un fel de îmbrăcăminte și având coarne ca vitele. În unele icoane, alături de făptura hidoasă prin care erau personificate molimele, zugravii pictau o coasă. Această unealtă simboliza puterea necruțătoare pe care o avea

Sfântul Haralambie. Icoană pe sticlă de la mijlocul sec. XIX, din zona Sibiului, tempera pe sticlă, foiță de aur 46.5 x 40 cm. În centrul compoziției, Sfântul Haralambie, redat în picioare, cu Evanghelia și binecuvântând, calcă în picioare ciuma legată cu lanț și având alături o coasă.

ciuma asupra turmelor de oi și a vitelor din curțile oamenilor. Iar sfântul ține legată făptura înfricoșătoare a Ciumei cu un lanț auriu. Un capăt al lanțului este petrecut în jurul grumazului acesteia, iar celălalt este ținut de către dânsul cu mâna dreaptă, despre care spuneam că face gestul binecuvântării arhieresti.

Minunea Sfântului Haralambie

Revenind la povestea intrării Sfântului Haralambie în istoria familiei noastre, menționez că, în jurul anului 1870, bunicul din partea mamei mele, Dumitru Țintea pe numele său și locuitor al renumitei așezări românești Săliște, se afla într-o zi de 10 februarie în grajdul vitelor pentru a face obișnuita curățenie. Ca urmare, a dat drumul animalelor în curte, iar apoi a început să lucreze în liniște, fiind singur în grajd. La un moment dat, a auzit un zgomot de lanțuri la ușa grajdului. Când s-a întors cu fața într-acolo, a observat că în cadrul ușii se afla un bătrânel cu barbă mare. Avea o față senină și surâdea plăcut. Bunicul nu s-a speriat, întrucât era obișnuit cu vizitele oamenilor. Căci era cunoscut în zonă ca măcelar, dar și ca felcer pentru animalele domestice. Desigur, vom ține seama de faptul că în vremea aceea medicii veterinari erau tare puțini, iar satele din ținutul Mărginimii aveau turme mari de oi și foarte multe animale domestice.

Când bunicul Dumitru l-a privit mai atent pe bătrânelul cu barbă mare care îi surâdea din ușa grajdului, a observat că purta lanțuri la picioare. De asemenea, a mai observat că nu atingea pământul cu tălpile, ci plutea cam la vreo 10 centimetri pe deasupra. Spunându-i pe nume, bătrânelul l-a întrebat:

– *Ce faci, Dumitre?* La care întrebare, bunicul i-a răspuns politicos:

– *Iaca, rânesc și eu în grajd la animale.* Iar bătrânelul i-a mai pus o întrebare:

– *Știi cine sunt eu?* Bunicul, care era un om tare credincios și evlavios, i-a răspuns:

– *Nu știu.* Apoi bătrânelul l-a întrebat:

– *Știi ce zi este astăzi?*

– *Nu știu,* a răspuns bunicul. Atunci bătrânelul i-a zis:

– *Eu sunt Sfântul Haralambie și astăzi este ziua mea. Și, începând de astăzi, tu și familia ta și toți urmașii tăi să-mi respectați ziua!*

Bunica Ana, văzând că soțul dânsui întârzie pe la grajd, a ieșit afară din casă pentru a vedea din care pricină se întâmplă acest lucru. Când a intrat în grajd, sfântul plecase, iar bunicul n-a avut putere ca să-i spună în acel moment ce s-a întâmplat cu dânsul.

Sfântul protector ceresc al casei

De atunci, așadar, ziua Sfântului Haralambie, care cade în data de 10 februarie a fiecărui an, este o zi sfântă pentru familia noastră. Într-adevăr, acest sfânt este foarte iubit în familia noastră, fiind considerat ca un protector ceresc al casei. Desigur, nu noi l-am ales, ci el ne-a ales pe noi. Iar noi îl rugăm să mijlocească la Bunul Dumnezeu ori de câte ori avem anumite probleme și situații de viață mai grele. Și îi simțim ajutorul. De pildă, în anul 2022, eu, soția și fiica noastră ne-am îmbolnăvit de Covid-19. Mai ales eu și fata am fost foarte rău bolnavi. Bineînțeles că ne-am rugat, cu toată puterea credinței noastre, Maicii Domnului, Sfântului Nectarie și altor sfinți bineplăcuți lui Dumnezeu. Dar, mai ales, ne-am rugat cu ardoare Sfântului Haralambie ca să ne vină în ajutor. Căci, de un secol și jumătate este protectorul ceresc al familiei noastre.

După ce ne-am revenit din starea grea de boală, am mers împreună cu fata la medicul specialist în boli pulmonare ca să ne consulte. Iar acesta ne-a spus: „Nu știu cum ați scăpat, dar acum sunteți foarte bine amândoi”. Peste o lună ne-am dus iarăși la control. Același medic ne-a zis: „Numai rugăciunea v-a salvat!”.

Sfinți și personalități din Săliște

Cum spuneam și mai devreme, întâmplarea minunată pe care m-am străduit să o povestesc și în scris s-a petrecut în capitala spirituală a Mărginimii Sibiului. Adică în Săliște – vatră străveche a oieritului și a credinței noastre strămoșești. Acolo a trăit bunicul meu matern Dumitru, căruia Sfântul Haralambie i s-a descoperit în chip minunat.

Adaug că trei dintre fiii acestei renumite așezări din Mărginime au ajuns mari sfinți. Se cuvine a fi amintit mai întâi Nicolae Oprea Miclăuș care, în perioada anilor 1744-1752, s-a aflat în fruntea mișcării de rezistență ortodoxă împotriva „uniației”. Acest țăran credincios și luminat a făcut câteva drumuri la Curtea imperială din Viena pentru a duce acolo memorii în care erau prezentate suferințele îngrozitoare pe care trebuiau să le îndure românii ardeleni care au ales să rămână statornici în credința ortodoxă. Al doilea sfânt din Sibiel este preotul Moise Măcinic, unul dintre apărătorii credinței strămoșești, alături de consăteanul său Nicolae Oprea, în fața politicii oficiale a Curții imperiale de la Viena de a-i dezaștrădăcina pe românii ardeleni din matca ortodoxă și a le impune cu forță intrarea în sânul catolicismului. În anul 1752 părintele Moise și țăranul Nicolae Oprea din Săliște au fost

arestați, ca răzvrătiți contra stăpânirii, și întemnițați în fortăreața de la Kufstein (Austria). Nici unul dintre ei nu s-a mai întors la familia sa, dându-și sufletul ca niște mucenici. Celălalt sfânt care s-a ridicat din rândul poporului dreptcredincios al Săliștei Sibiului a fost starețul Gheorghe de la Cernica (1730-1806). Se știe despre el că, după ce a ucenicat o vreme pe lângă Sfântul Paisie Velicovschi la Athos, a reînnoit viața călugărească la Cernica și la Căldărușani.

Mai țin să adaug că, de-a lungul timpului, din satul nostru s-au ridicat o seamă de oameni care fac cinste întregii țări. În acest renumit centru al spiritualității românești ortodoxe care a fost Săliștea Sibiului, cu țărani știutori de carte și umblați prin lume, cu preoți, dascăli și învățători vrednici, cu grămă-

tici și cu zugravi de icoane și biserici, s-a născut și a cântat la strana bisericii Procopie Picu Pătruț (1818-1872). Pilduitoarea slujire misionară și activitate artistică a acestui țăran evlavios și talentat ne dă adevărata măsură a înzestrării poporului nostru dreptcredincios și iubitor de Hristos. Pentru a completa icoana așezării natale a bunicului meu Dumitru Țintea, se cuvine să-i pomenesc și pe marii învățați Ioan Lupaș (1880-1967), Onisifor Ghibu (1883-1972) și D. D. Roșca (1895-1980), care au trăit și activat o bună parte a vieții lor la Cluj. Bineînțeles că îmi este drag să-l pomenesc aici și pe istoricul savant Andrei Oțetea (1894-1977), care a rămas legat sufletește de ținutul natal până la plecarea sa din această lume.

În numele întregii noastre familii, aduc mare mulțumire Sfântului Haralambie pentru că ne-a ales, pe noi păcătoși, ca să ne poarte de grijă și să se roage Bunului Dumnezeu pentru noi.

Sfântul Haralambie. Icoană pe sticlă de la sfârșitul sec. XIX, atelier transilvănean (Nicula), tempera și foiță de aur pe sticlă 47 x 40.5 cm.

Comunicat de Presă

Bilanțul Arhiepiscopiei Clujului în anul 2024

Cluj-Napoca, 1 februarie 2025

Sâmbătă, 1 februarie 2025, la sediul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, sub președinția Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei și în prezența domnului Ciprian-Vasile Olinici, secretar de stat pentru Culte în Guvernul României, s-au desfășurat lucrările Adunării Eparhiale și a fost prezentat bilanțul activităților Arhiepiscopiei Clujului din anul 2024 sub aspect spiritual, administrativ, economic, cultural și misionar-social. Ședința Adunării a fost precedată de slujba de Te-Deum săvârșită în paraclisul Facultății de către Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul.

Bilanțul activităților Arhiepiscopiei Clujului, structurate pe principalele coordonate se prezintă astfel:

Evenimentele anului au fost:

- Centenarul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (1924-2024), eveniment marcat pe parcursul întregului an prin conferințe, simpozioane, comemorări, lansări de carte, concerte corale, vernisaje, expoziții, articole, mese rotunde și slujiri liturgice, dintre care amintim: evenimentul cultural Centenarul învățământului teologic ortodox universitar clujean. File din istoria Eparhiei Clujului, desfășurat la Muzeul Mitropoliei Clujului; Simpozionul Internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă, cu tema *Păcatul – unica boală de temut. „Voiești să te faci sănătos?”* (Ioan 5, 6); expoziția documentară Centenarul învățământului teologic universitar clujean. 1924-2024; evenimentul aniversar Învățământul teologic universitar clujean, la centenar, desfășurat la Casa de Cultură a Studenților „Dumitru Fărcaș” din Cluj-Napoca; Congresul Național al Facultăților de Teologie din Patriarhia Română și Colegiul Decanilor Facultăților de Teologie din Patriarhia Română.

- Manifestările religioase și culturale ce au marcat „Anul omagial al pastorației și îngrijirii bolnavilor” și „Anul comemorativ al tuturor Sfinților tămăduitori fără de arginți”.

Misiunea în rândul tinerilor

La **Întâlnirea Tinerilor din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului**, organizată la Bistrița, au participat peste 1.000 de tineri din cele cinci județe ale Mitropoliei Clujului, care au luat parte la un program complex, cu manifestări duhovnicești, culturale, artistice, educative și recreative. În anul 2024 au fost organizate la Centrul Misionar de Tineret „Ioan Bunea” din Sângeorz-Băi, dar și la Mărișel, Gledin, Oașa sau Găbud, **25 de tabere pentru copii și tineri**, la care se adaugă zile de tabără în parohiile din eparhie sau traininguri pentru formarea voluntarilor, întruniri la care prezența ierarhilor noștri a fost o constantă. De asemenea, Liga Tinerilor Creștini Ortodocși Români – filiala Dej (LTCOR Dej) a aniversat împlinirea a 20 de ani de la înființarea asociației.

Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan”, prin rezultatele excelente obținute la Evaluarea Națională și Bacalaureat, se plasează într-un top al celor mai bune școli din Cluj-Napoca. Un alt proiect educațional important al Arhiepiscopiei Clujului este Școala Primară „Sfântul Stelian”, care funcționează în cadrul Centrului social-educativ „Grigore Pletosu” din Bistrița.

În sprijinul tinerilor studioși, dar fără posibilități financiare, Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” a oferit 34 de burse în valoare totală de 103.200 de lei, la care se adaugă premiile acordate de Arhiepiscopia Clujului elevilor care au obținut media 10 la examenul de bacalaureat și olimpicilor.

La Editura Renașterea a apărut volumul „Cred, Doamne, și mărturisești! File de catehism ortodox”, un catehism modern care își propune să ofere răspunsuri la marile întrebări spirituale ale omului contemporan, în special ale tinerilor,

într-o formă accesibilă și clară. Cartea este un îndrumar esențial pentru credință, fundamentat biblic și patristic, cu referințe la mari teologi ortodocși contemporani.

Misiunea în societate

Arhiepiscopia Clujului are în prezent în derulare **62 de proiecte și programe sociale**, care acordă adăpost, hrană, îmbrăcăminte, medicamente, îngrijiri medicale și paliative, educație copiilor și tinerilor, alină suferințele celor bolnavi și dau speranță acolo unde nu mai este.

Anul trecut, în județul Cluj, a fost licențiat Centrul social „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Bonțida, destinat persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială, și a fost inaugurată Grădinița din cadrul Centrului Social-Misionar „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Cojocna, destinată în special copiilor de etnie rromă.

În anul 2024 au fost acordate ajutoare financiare în valoare totală de **1.162.734 lei**: din Fondul Filantropia, suma de 124.688 lei; din proiectul Cutia Milei pentru săraci suma de 437.740 lei, și în urma colectei organizate în Postul Crăciunului suma de 600.306 lei. De asemenea, suma de 1.474.093 lei, provenită din colectele speciale organizate anul trecut, a fost destinată ajutorării refugiaților din Armenia și persoanelor afectate de inundațiile din răsăritul României. La acestea se adaugă și sumele din Fondul Central Misionar și Fondul de întraajutorare pastorală, în valoare de 920.400 lei, din care au fost ajutați preoții și parohiile lipsite de posibilități materiale.

Astfel, la nivelul Eparhiei Clujului, prin unitățile de cult, asociațiile și fundațiile eparhiale, a fost cheltuită în scop filantropic suma totală de **40.392.686 lei**, de care au beneficiat 18.624 de persoane.

În Arhiepiscopia Clujului, anul trecut erau în construcție 70 de biserici, mănăstiri și edificii bisericești, în diferite stadii, de la fundație până la pictură, și au fost sfințite sau resfințite 32 de biserici.

La finalul anului 2024 s-a finalizat proiectul tehnic și detaliile de execuție pentru proiectul *Reabilitare, restaurare și introducere în circuitul turistic a Catedralei Mitropolitane din Cluj* și a fost semnat contractul de finanțare între Ministerul Muncii și Solidarității Sociale și Asociația „Filantropia Ortodoxă” filiala Bistrița, pentru construcția Centrului rezidențial pentru persoane vârstnice „Sfântul Efrem cel Nou” din Budacu de Jos, jud. Bistrița-Năsăud.

Printre proiectele Arhiepiscopiei pentru anul 2025 se numără: implementarea proiectului *Reabilitare, restaurare și introducere în circuitul turistic a Catedralei Mitropolitane din Cluj*, în care sunt incluse și lucrările de mozaic, continuarea lucrărilor la Centrul Misionar Social „Sfântul Apostol Andrei” din Cluj-Napoca, la Centrul de Îngrijiri Paliative Pediatric „Sfântul Hristofor”, la Așezământul pentru copii „Sfântul Siluan Athonitul” Dorolea și la Așezământul „Sfântul Onufrie” Florești, dar și finalizarea Centrului de servicii sociale „Sfânta Ana” Dej.

De asemenea, amintim seria de manifestări culturale-religioase și editoriale propuse pentru a marca *Proclamarea canonizării Sfântului Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj*, precum și tematica anului 2025, declarat în Patriarhia Română ca „An omagial al Centenarului Patriarhiei Române” și „An comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea”.

Dialogul dintre cler și mireni în Biserica Ortodoxă

Conform Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Adunarea eparhială este organismul deliberativ pentru toate chestiunile administrative, economice, culturale, social-caritative și misionare ale Eparhiei. Aceasta se compune din reprezentanți ai clerului și credincioșilor, în proporție de o treime clerici și două treimi mireni, aleși pe termen de 4 ani, numărul total al membrilor fiind de 30.

Implicarea mirenilor în actul de organizare a vieții bisericești reprezintă o componentă esențială a Ortodoxiei românești, care pune accent pe conlucrarea celor două dimensiuni ale Bisericii: poporul și clerul.

Biroul de presă al Arhiepiscopiei Clujului
Pr. Cornel Coprean

Părintele Ioan Dâmbu, protopop competent și destoinic

Pr. dr. Cristian Baci

Consilier administrativ bisericesc

Incepând cu data de 1 martie 2024, părintele Ioan Dâmbu s-a retras din funcția de protopop al Protopopiatului Năsăud, după o activitate remarcabilă de 36 de ani, iar din data de 1 iulie 2024 s-a retras și din postul de preot paroh al Parohiei Zagra, unde a slujit 47 de ani.

A funcționat ca protopop la Năsăud sub ascultarea a 3 ierarhi: Arhiepiscopul Teofil Herineanu, Mitropolitul Bartolomeu și Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei.

În caracterizarea pe care i-a făcut-o Arhiepiscopul Teofil, cu ocazia numirii în postul de protopop din data de 1 martie 1988, îl descrie astfel pe părintele Ioan Dâmbu: „ca fire, este hotărât, receptiv, ambițios, dornic de mai mult și mai bine, cu prestanță și personalitate și avem convingerea că va onora cum se cuvine funcția de protopop al protopopiatului Năsăud”.

Prin modul în care a știut să gestioneze conducerea protopopiatului, părintele Dâmbu nu numai că a onorat cum se cuvine funcția de protopop, dar a reușit să înscrie protopopiatul Năsăud pe un loc fruntaș între protopopiatele Eparhiei.

Sub ascultarea și îndrumarea Chiriarhilor Eparhiei, a soluționat cu pricepere, ca protopop, problemele apărute de-a lungul timpului, mai ales că până la reînființarea Protopopiatului Beclean din anul 2011, Protopopiatul Năsăud avea aproape 100 de parohii, comunități mari de credincioși din frumoasa zonă a Țării Năsăudului.

După evenimentele din decembrie 1989, Biserica s-a confruntat cu mai multe provocări: Religia în școli, dispute patrimoniale, prozelitismul sectar, înființarea de parohii și mănăstiri noi, construcția de biserici, introducerea preoților în spitale, unități militare și așezăminte sociale. Se cuvine să amintim faptul că în Protopopiatul Năsăud s-au înființat 8 noi mănăstiri, care astăzi sunt adevărate centre de spiritualitate: Rebra-Parva, Salva, Dobric, Nușeni, Ilva Mare, Cormaia, Bichigiu, Telcișor-Buscatu. La toate aceste mănăstiri a fost nevoie în primul rând să se obțină terenuri, să se formeze obștile monahale, apoi să se construiască biserică, chilii și clădiri anexe. Cu multă dăruire și responsabilitate, părintele protopop Dâmbu s-a implicat în rezolvarea acestor probleme, punând de fiecare dată pe primul loc interesele instituției.

A făcut parte din organismele eparhiale, Consiliul Eparhial și Adunarea Eparhială, iar timp de 16 ani a fost delegatul Arhidiecezei în Adunarea Națională Bisericească, a Patriarhiei Române.

În plan economic, a construit un sediu nou și modern pentru protopopiat, iar la parohia Zagra a reabilitat biserica și a construit casa parohială. Conclucând îndeaproape cu Părintele Mitropolit Andrei, s-a implicat în construcția Centrului pentru tineret „Ioan Bunea” de la Sângeorz-Băi.

În lucrarea sa *Luminile și umbrele sufletului*, în capitolul despre *vrednicie*, scriitorul Petru Creția scria că: „Cineva competent pentru o funcție este cu adevărat vrednic de ea numai dacă este și destoinic, dacă are, în plus, hotărârea de a-și exercita competența. Altfel, competența lui e zadarnică. Pentru a spune că omul sfințește locul, doar competența nu ajunge, este nevoie de deplinătatea vredniciei”.

La capătul activității sale, putem afirma că Părintele Ioan Dâmbu a fost un protopop competent și destoinic, iar aceste rânduri se doresc a fi un gest de apreciere, prețuire și adâncă recunoștință.

Rezumatul raportului activității sectorului administrativ bisericesc în anul 2024

Situația administrativă a unităților bisericești

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului este alcătuită din 9 protopopiate cu 575 parohii, 150 filii, 36 de așezăminte monahale, având ca teritoriu canonic județele Cluj și Bistrița-Năsăud.

În anul 2024 s-au înființat 2 parohii noi: Parohia Sfântul Mucenic Valentin, în localitatea Jucu de Mijloc, Protopopiatul Cluj I, comuna Jucu, și Parohia Bădeni, filia Stejeriș, Protopopiatul Turda, ambele din județul Cluj. Motivul pentru care s-au înființat aceste două parohii noi se întemeiază pe faptul că localitatea Jucu de Mijloc s-a extins foarte mult prin noile construcții, iar primăria Jucu a inițiat mai multe proiecte noi privind dezvoltarea comunității locale. Pe lângă biserica parohială din Jucu de Mijloc, în zona noilor construcții, va fi nevoie să construim o nouă biserică. Iar noua parohie de la Bădeni, filia Stejeriș, s-a înființat datorită reorganizării parohiilor Cornești și Moldovenești din Protopopiatul Turda, care aveau mai multe filii.

Activitatea ierarhilor

Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, în spațiul *sacramental-liturgic* și *administrativ-bisericesc*, în cursul anului 2024, a slujit de 112 de ori Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană, în bisericile de parohie și în mănăstirile din cuprinsul Eparhiei și al Mitropoliei, dar și în străinătate; a rostit tot atâtea predici tematice și exegetice. În întreaga activitate pastorală desfășurată în cursul anului, Părintele Mitropolit Andrei a săvârșit 30 de Sfinte Taine și 325 ierurgii, la care a ținut tot atâtea cuvântări și intervenții ocazionale. A sfințit 14 biserici și capele și a resfințit 17 biserici din Eparhia Clujului, precum și din alte eparhii ale Mitropoliei. A efectuat 295 de vizite pastorale la parohii, mănăstiri și așezăminte bisericești, a săvârșit 22 de hirotoniri și a acordat peste 500 de audiențe.

Slujbele și vizitele arhieresti sunt adevărate momente de înălțare spirituală, fiind un prilej de întărire a sentimentului comuniunii între toți membrii Bisericii, clerici și mireni. Iar predicile și cuvântările ocazionale rostite de către Părintele Mitropolit Andrei, pe lângă transmiterea învățăturii de credință, sunt ancorate în realitate, aduc credincioșilor vindecare sufletească și îndrumare duhovnicească.

Preasfințitul Părinte Episcop-Vicar Benedict Bistrițeanul, în spațiul *sacramental-liturgic* și *administrativ-bisericesc*, în cursul anului 2024, sub ascultarea și prin delegarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, a săvârșit de

149 de ori Sfânta Liturghie în bisericile de parohie și în mănăstirile din cuprinsul eparhiei și, ocazional, în afara eparhiei, precum și în Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” - cartierul Mănăstur, Cluj-Napoca, locul de slujire al Preasfinției Sale, în Catedrala Mitropolitană, în paraclisul episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”. La aceste slujiri a rostit predici tematice, exegetice sau cuvântări ocazionale, respectând preocupările celor prezenți la slujbe și propunând, în consecință, subiecte care să fie de interes, pe modelul credinței lucrătoare în timpul prezent. Preasfinția Sa a săvârșit 33 de Sfinte Taine și 28 de ierurgii, însoțite de cuvântări omiletice. A resfințit Biserica din localitatea Târgușor, Protopopiatul Gherla. Totodată, Preasfinția Sa a binecuvântat șapte capele mortuare, construite cu sprijinul primăriilor și al consiliilor locale, dar și cu ajutorul credincioșilor. A efectuat 130 de vizite la unitățile bisericești, culturale și sociale ale Eparhiei.

În perioada 15-18 septembrie 2024, a participat ca delegat al Bisericii Ortodoxe Române la Dialogul Bisericii Ortodoxe cu Bisericile Vechi Orientale, eveniment care a avut loc în Egipt, la Cairo.

Personalul clerical, monahal și neclerical

În Arhiepiscopia noastră avem un număr de 731 posturi clericale, dintre care 56 posturi de conducere (1 Mitropolit, 1 Episcop Vicar, 1 vicar eparhial, 5 consilieri, 1 secretar eparhial, 12 inspectori, 9 protopopi și 26 posturi de stareți), 640 de posturi clericale cu studii superioare și 35 posturi cu studii medii. Un număr de 182 de preoți, adică 30% din numărul total de posturi clericale, primesc o contribuție la salarizare de 80% din salariul de încadrare.

În anul 2024 au fost hirotoniți un număr de 13 preoți și diaconi pentru Eparhia noastră, au fost transferați la cerere 10 preoți, s-au aprobat 7 pensionări pentru limită de vârstă, iar 6 preoți pensionari au trecut la cele veșnice. Începând cu data de 1 martie 2024, părintele Protopop Ioan Dâmbu și-a încetat activitatea de Protopop al Protopopiatului Ortodox Năsăud. A avut o activitate remarcabilă în timpul celor 36 de ani de slujire ca protopop, sub îndrumarea și ascultarea a trei Chiriarhi ai Eparhiei: Arhiepiscopul Teofil, Mitropolitul Bartolomeu și Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei.

Ca succesor al părintelui Ioan Dâmbu, în postul de protopop a fost numit părintele Ovidiu-Ioan Sermeșan de la Parohia Năsăud III.

La unitățile noastre bisericești avem și un număr de 711 posturi neclericale (453 în județul Cluj și 258 în județul Bistrița Năsăud) – angajați neclericali la Centrul eparhial, protopopiate, cântăreți bisericești, paraclisieri, îngrijitori, paznici ș.a. La ora actuală, aproximativ 120 de unități de cult funcționează fără nici un post neclerical.

Personalul monahal

Din cele 36 de mănăstiri și un schit de maici, 20 sunt mănăstiri de călugări, iar 16 sunt de maici având un total de 321 viețuitoari.

Ca urmare a trecerii la cele veșnice a părintelui arhimandrit Nicolae Moldovan, starețul Mănăstirii Nicula, începând cu data de 10 decembrie 2024, P. Cuv. Arhim.

Iustin Miron, a fost numit de Părintele Mitropolit Andrei în postul de stareț al Mănăstirii *Adormirea Maicii Domnului* Nicula, județul Cluj.

Părintele Fanurie Borza a fost transferat ca stareț al Mănăstirii Muntele Rece, județul Cluj, iar în locul său la Mănăstirea *Sfântul Mare Mucenic Gheorghe* din municipiul Dej, a fost încadrat ca stareț P. Cuv. Ierom. Rafail Kozma.

Cursurile metodologice pentru obținerea gradelor profesionale (definitiv și gradul II)

Acestea s-au desfășurat la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, în perioada 9-20 septembrie 2024, și au participat 52 de clerici din cuprinsul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului. În total, la aceste cursuri au participat 110 de clerici pentru obținerea definitivatului, a gradului II profesional și a gradului I profesional în preoție. Colocviul de admitere pentru gradul I în preoție a avut loc în data de 12 decembrie 2024 și au participat 58 preoți.

Cursurile pastorale au un rol important în pregătirea continuă a clericilor și în aprofundarea cunoștințelor teologice, pentru a fi cât mai bine pregătiți în conducerea comunității de credincioși, dar în același timp au și rolul de a răspunde problemelor actuale pe care le întâmpină preoții în parohii.

Cursurile de îndrumare duhovnicească

Acestea au avut loc în perioada Postului Mare la Mănăstirea Nicula între 1-4 aprilie 2024 și la Mănăstirea Rebra-Parva între 8-11 aprilie 2024. Scopul cursurilor de duhovnicie este să construiască un dialog între duhovnici și preoții cursanți pe subiecte importante pentru misiunea pastorală și rolul duhovnicului în societatea de astăzi, importanța spovedaniei, moduri de abordare a penitențului în funcție de categoriile social-morale.

Examenul de capacitate preoțească

S-a organizat în trei sesiuni – martie, iulie și octombrie 2024 -, și la el au participat 30 de licențiați în Specializarea Teologie Ortodoxă Pastorală. Conform normelor statutare și regulamentare bisericești, candidații admiși, în momentul în care doresc să ocupe un post de preot, se vor putea prezenta la interviul pentru parohiile de la categoria „numire” din mediul rural.

În anul 2024, au fost publicate pentru concurs 14 de posturi de preot, iar pentru ocuparea acestora s-au înscris 38 candidați. Examenele și interviurile sunt prezidate de Părintele Mitropolit Andrei și se desfășoară lunar.

Misiunea Bisericii trebuie susținută în continuare de o lucrare dinamică permanentă din partea clerului și a mirenilor din cadrul organismelor eparhiale.

În pofida tuturor neajunsurilor social-istorice, se impune să avem permanent o **conștiință misionară trează**, care poate oferi un răspuns mântuitor omului de astăzi.

Consilier administrativ bisericesc,
Preot Cristian Baciu

Rezumatul raportului activității sectorului economic în anul 2024

In anul 2024, au fost continuate lucrările pentru pictarea Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca în tehnica mozaic, cu o echipă condusă de către maestrul Viorel Maxim, în absida stângă. A fost finalizat proiectul tehnic împreună cu detaliile tehnice de execuție pentru proiectul: „Reabilitare, restaurare și introducere în circuitul turistic a Catedralei Mitropolitane”, cod SMIS 302121, în valoare de 56.895.027 lei.

În cursul anului 2024, am continuat lucrările la Centrul Misionar Social „Sfântul Apostol Andrei”, situat în Cluj-Napoca pe str. Calea Turzii, nr. 2-14, care va asigura baza pentru întreaga misiune socială a Arhiepiscopiei

ei noastre. Aici vor funcționa Protopopiatele Cluj I și Cluj II, asociațiile de tineret, asociațiile misionare precum și o grădiniță. Până la sfârșitul anului, s-au executat finisaje exterioare, finisaje interioare, tâmplărie PVC, lucrări de instalații electrice și sanitare.

La Cimitirul Eparhial „Sfântul Lazăr”, situat în Municipiul Cluj-Napoca, pe str. Calea Turzii, au continuat lucrările la Capela cu hramul Sfântul Lazăr, care a fost binecuvântată de către Părintele Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în data de 27 aprilie 2024, precum și finisarea locurilor de veci din cimitir.

Alte lucrări care au fost realizate în anul 2024: Continuarea lucrărilor de extindere a Paraclisului la Mănăstirea Sfânta Elisabeta din Cluj-Napoca, instalația de iluminat exterior la Reședința Mitropolitană, Fațadizare clădire la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Campusul Teologic Nicolae Ivan, Centrul de Servicii Sociale „Sfânta Ana” - Dej, Reparații și amenajare redacția „Radio Renașterea” etc.

În anul 2024, au continuat lucrările de edificare la cele peste 120 de biserici parohiale și mănăstirești, aflate în diferite faze, de la fundație până la iconografie, la care se adaugă și unele lucrări de reparații la biserici și case parohiale: construcția de noi locașuri de cult: 47 (11 urban, 36 rural), pictură la noi locașuri de cult: 23 (12 urban, 11 rural), lucrări de consolidare, reparații edificii eclesiale: 60 (25 urban, 35 rural).

Având în vedere realizările anului 2024, cele mai importante obiective pentru anul 2025 le considerăm a fi: continuarea lucrărilor iconografice în tehnica mozaic la Catedrala Mitropolitană, continuarea lucrărilor la Centrul Misionar-Social „Sf. Ap. Andrei” din Municipiul Cluj-Napoca, Centrul de servicii sociale „Sfânta Ana” - Dej, reabilitare Magazin Renașterea situat în Piața Avram Iancu, nr. 18.

Consilier economic,
Ec. dr. Sorin Călea

Rezumatul raportului activității sectorului cultural în anul 2024

Anul 2024 a stat sub semnul omagierii *pastorației și îngrijirii bolnavilor* și al comemorării *Sfinților tămăduitori fără de arginți*, dar a marcat și împlinirea a 100 de ani de la înființarea Institutului Teologic Ortodox din Cluj (1924-2024). În acest context, Arhiepiscopia Clujului a marcat simbolic aceste tematici prin mai multe activități culturale și științifice.

Scrisoarea Pastorală de Paști a ÎPS Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, *Iubirea adevărată este jertfelnică*, și cea de Crăciun, *Din iubire față de noi, Domnul Hristos se coboară la Crăciun pe pământ să ne vindece de boli și să ne mântuiască*, programele catehetice, conferințele preoțești, *Calendarul Renașterea 2024*, semnalizarea tematicii pe calendarele bisericesti și Concursul Național Catehetic, *Hristos – Cuvântul care vindecă*, au evidențiat **preocuparea constantă a Bisericii pentru credincioșii de toate vârstele**.

Între evenimentele culturale promovate și transmise prin intermediul postului de *Radio Renașterea*, într-o bună colaborare cu *Biro-ul de presă* și *Muzeul Mitropoliei Clujului*, amintim: **Centenarul învățământului teologic ortodox universitar clujean**. **File din istoria Eparhiei Clujului**, în cadrul căruia au fost prezentate volumele: *Calendarul Renașterea 2024* și *În slujba Cuvântului*. *Culegere de predici praznicale și duminicale din opera Părintelui Profesor Dr. Liviu Galaction Munteanu*, semnat de pr. Lucian Greabu; **Liturghie și cultură** - eveniment cultural-aniversar la împlinirea a 75 de ani de viață ai Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, marcat prin lansarea volumelor: *LITURGHIE ȘI CULTURĂ. Perspective la timpul prezent*, coordonat de către Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, și *„IN HONOREM Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, la 75 de ani”*. De asemenea, au fost organizate și alte manifestări culturale, precum: *Colindul Păstorilor*, ediția a II-a, dedicată aniversării a 25 de ani de la înființarea Radio Renașterea; *Concertul Fundației „Mitropolitul Bartolomeu”*, ediția a XI-a; *Tradiții clujene de Buna Vestire*, ediția a III-a, și *Cântările Cerului*, ediția a II-a.

Semnalăm o nouă apariție editorială, intitulată *„Cred, Doamne, și mărturisesc! File de catehism ortodox”*, un catehism modern care își propune să ofere răspunsuri la marile întrebări spirituale ale omului contemporan, în special ale tinerilor, într-o formă accesibilă și clară. Cartea este un îndrumar esențial pentru credință, fundamentat biblic și patristic, cu referințe la mari teologi ortodocși contemporani.

Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca a organizat mai multe simpozioane și evenimente festive, prilejuate de **Centenarul învățământului teologic ortodox universitar clujean**, dintre care amintim: Seminarul de Medicină și Teologie (XXIII): *Teologie și tehnologie: provocări ale postmodernității*, Simpozionul Internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă: *Păcatul – unica boală de temut. „Voești să te faci sănătos?”* (Ioan 5, 6), expoziția documentară *„Centenarul învățământului teologic universitar clujean. 1924-2024”* și evenimentul aniversar *Învățământul teologic universitar clujean, la centenar*, desfășurat la Casa de Cultură a Studenților „Dumitru Fărcaș” din Cluj-Napoca. De asemenea, Facultatea de Teologie Ortodoxă a găzduit a 10-a ediție a **Congresului Național al Facultăților de Teologie din Patriarhia Română** și întrunirea **Colegiului Decanilor Facultăților de Teologie din Patriarhia Română**.

Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan”, prin rezultatele excelente obținute la Evaluarea Națională și Bacalaureat, se plasează într-un top al celor mai bune școli din Cluj-Napoca. Menționăm organizarea Simpozionului național *Bartolomeu Valeriu Anania – Vocea din agora cetății*, ediția a II-a, și a *Zilelor Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan”*, ediția a IV-a. Un alt proiect educațional important al Arhiepiscopiei Clujului este **Școala Primară „Sfântul Stelian”**, care funcționează în cadrul Centrului social-educativ „Grigore Pletosu” din Bistrița.

Muzeul Mitropoliei Clujului a găzduit, sub genericul *Serilor culturale*, 25 de expoziții și lansări de carte, conferințe și simpozioane, la care se adaugă *Noaptea Muzeelor*, care au oferit o experiență unică celor aproximativ 20.000 de vizitatori. Muzeul s-a remarcat ca una dintre cele mai dinamice instituții muzeale de profil din întreaga Patriarhie Română, instituția consolidându-și poziția de pol cultural important al urbei noastre.

Editura Renașterea a lansat la Târgul de carte Gaudeamus volumul *„Părintele Dumitru Stăniloae și Traducerea Filocaliei*

Grecești. Surse, Colaboratori și Receptare”, semnat de pr. lect. univ. dr. Răzvan Perșa, cadru universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, iar la Festivalul Internațional de Carte Transilvania volumul *„Cred, Doamne, și mărturisesc! File de catehism ortodox”* și a editat 36 de volume esențiale pentru teologia ortodoxă și misiunea Bisericii. Semnalăm apariția în Revista Tabor a mai multor numere tematice: *Bicentenarul nașterii lui Avram Iancu și Perspectiva creștină asupra bolii și a îngrijirii celor suferinzi*, în care au semnat articole ierarhi, teologi, istorici și oameni de cultură.

În aria preocupărilor pentru **pastorația tinerilor** se înscriu taberele pentru copii și tineri organizate la Centrul Misionar de Tineret „Ioan Bunea” din Sângeorz-Băi, la Mărișel sau Gledin, la care se adaugă zile de tabără în parohiile din eparhie, întruniri la care prezența Chiriarhului sau a Episcopului-vicar a fost o constantă. **Întâlnirea Tinerilor din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului** a reunit la Bistrița peste 1.000 de tineri din cele cinci județe ale Mitropoliei Clujului. De asemenea, Liga Tinerilor Creștini Ortodocși Români – filiala Dej a aniversat împlinirea a 20 de ani de la înființare.

Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” a oferit tinerilor merituosi, dar lipsiți de posibilități materiale, 34 de burse (103.200 lei), iar Arhiepiscopia Clujului a acordat premii elevilor care au obținut media 10 la examenul de bacalaureat și olimpicilor.

În ceea ce privește **patrimoniul cultural**, a continuat implementarea proiectului de „Reabilitare, restaurare și introducere în circuitul turistic a Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca”. De asemenea, au fost restaurate 17 icoane și tablouri din patrimoniul Muzeului Mitropoliei Clujului și al altor parohii.

Printre proiectele pentru anul 2025 amintim: seria de manifestări cultural-religioase și editoriale propuse pentru a marca: *Anul omagial al Centenarului Patriarhiei Române* și *Anul comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea*, proclamarea canonizării *Sfântului Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj*, dar și dinamizarea activităților catehetice parohiale și a misiunii în rândul tinerilor.

Consilier cultural,
Pr. Cornel Coprean

Rezumatul raportului activității sectorului misionar-social în anul 2024

Arhiepiscopia Clujului desfășoară lucrarea de asistență socială în cadrul **asociațiilor și fundațiilor** înființate cu binecuvântarea Chiriarhului și prin intermediul **Sectorului misionar-social**. Activitatea social-filantropică este concretizată prin diverse inițiative, programe și instituții care oferă ajutor material, moral și spiritual comunității.

Sub patronajul Arhiepiscopiei Clujului funcționează mai multe asociații cu profil filantropic cu o activitate eficientă și vizibilă în comunitate: Asociația *„Filantropia Ortodoxă”*, Asociația *„Sfântul Nectarie” Cluj*; Asociația *Filantropică Medical-Creștină „Christiana” - Filiala Cluj-Napoca*; Asociația *Filantropică „Sfântul Onufrie” și Fundația Cultural Filantropica „Protopop Aurel Munteanu” Huedin*.

Opt Protopopiate ale Eparhiei au fost acreditate ca furnizori de servicii sociale, o parte fiind deja licențiate ca **Servicii de asistență comunitară**. În sprijinul lucrării de misiune și asistență socială în Eparhie se înscrie și activitatea preoților misionari din cadrul Protopopiatelor, precum și a celor **13 asistenți sociali** din cadrul unităților de cult din teritoriu.

În cadrul proiectelor sociale și a asociațiilor aflate sub patronajul Arhiepiscopiei Clujului sunt salariate **290 persoane**, după cum urmează: **141 salariați** - Asociația „Filantropia Ortodoxă” Cluj-Napoca; **49 salariați** - Sfântul Nectarie Cluj; **27 salariați** - Asociația Filantropică Medical-Creștină „Christiana” - Filiala Cluj-Napoca; **41 salariați** - Centrul de Îngrijire și Asistență Acoperământul Maicii Domnului”, Turda; **9 angajați** - Asociația Filantropică „Sfântul Onufrie”; **9 angajați** - Fundația Cultural Filantropica „Protopop Aurel Munteanu” Huedin.

Proiecte și programe sociale

Sistemul de asistență socială al Arhiepiscopiei cuprinde în prezent peste **62 de instituții și programe social filantropice** grupate pe diferite categorii de beneficiari. În anul 2024 au fost inițiate următoarele proiecte:

Centrul social “Sfinții Apostoli Petru și Pavel” – Bonțida. Parohia Ortodoxă Bonțida a finalizat anul trecut implementarea unui proiect care a vizat înființarea unui centru social care să ofere activități și servicii sociale integrate pentru persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială. Valoarea totală a investiției a fost de **1.020.303,39 lei** din care **887.004 lei** au fost asigurați prin fonduri europene.

Grădinița din cadrul Centrului Social-Misionar „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Cojocna a fost inaugurată la data de 9 septembrie și este destinată copiilor rromi din localitate. Noua unitate de învățământ preșcolar are o capacitate de 60 de locuri și este rezultatul unui parteneriat între Școala Gimnazială din localitate, Parohia Ortodoxă Cojocna și Primăria Comunei Cojocna

Anul trecut structura sistemului de asistență socială era formată din :

18 – Proiecte cu profil socio-medical (centru de îngrijiri paliative, policlinică fără plată, 2 centre de recuperare psihoneuromotorie, 6 servicii de îngrijiri socio-medice la domiciliu, cabinet medical, serviciu de ambulanță etc.)

- 4 - **Cantine sociale**
- 6 - **Centre rezidențiale pentru vârstnici**
- 2 - **Centre comunitare de tineret**
- 4 - **Centre de zi (copii și adulți)**
- 1 - **Grădiniță socială**
- 2 - **Școli postliceale sanitare**
- 2 - **Servicii care oferă hrană la domiciliu**
- 3 - **Centre de informare și consiliere**
- 1 - **Școală pentru recuperarea copiilor din abandon**
- 4 - **Centre socio – educaționale**
- 1 - **Farmacie**
- 2 - **Centre de plasament**
- 1 - **Casă de oaspeți cu profil social**
- 8 - **Servicii sociale de asistență comunitară (protopopiate)**

Slujirea aproapelui prin colecte de întraajutorare

În anul 2024, ca urmare a Apelului Pastoral al Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, a fost organizată în cadrul eparhiei o **colectă specială** pentru a veni în ajutorul fraților noștri afectați de inundațiile devastatoare care s-au abătut în răsăritul României, suma totală colectată fiind de **1.300.000 lei**. Având în vedere numărul persoanelor afectate de inundații, **900.000 lei** au

fost virăți în contul Arhiepiscopiei Dunării de Jos, iar **400.000 lei** în contul Episcopiei Hușilor, în vederea ajutorării sinistratilor.

De asemenea, Eparhia noastră a contribuit cu suma de **174.093 lei** la construcția de locuințe în Armenia destinate refugiaților armeni proveniți din regiunea Nagorno Karabah.

În conformitate cu *Pastorală Sfântului Sinod al B.O.R.*, în urma organizării colectei în parohiile din cadrul Arhiepiscopiei, situația detaliată a fost: total sumă colectată - **600.306 lei**; cantitate **alimente - 13.575 kg**; cantitate **medicamente - 98 cutii**; cantitate - **haine 7018 kg**; **număr persoane beneficiare – 1192 familii, 1169 adulți și 1044 copii**.

Prin intermediul Fondului „Filantropia” s-a constituit o rezervă financiară de **117.760 lei lei**, folosită pentru ajutorul persoanelor care au necesitat operații chirurgicale și pentru alte cazuri sociale, iar cadrul Proiectului „Cutia Milei” s-a adunat și s-a distribuit persoanelor defavorizate suma totală de **437.740 lei**.

Prin Programul **MASA BUCURIEI**, inițiat de Patriarhia Română în parteneriat cu magazinele Selgros și Carrefour România, anul trecut în Eparhia Clujului au fost preluate și donate produse alimentare la peste **3550** de beneficiari în valoare de **463.522 lei**. Cu prilejul Sfințelor Sărbători de Crăciun și de Paști, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a oferit peste **1500 de pachete** cu alimente neperisabile persoanelor nevoiașe aflate în evidențele Sectorului misionar social.

În cadrul Eparhiei Clujului, în anul 2021, instituțiile filantropice au furnizat servicii sociale pentru **18624 de persoane**, iar bugetul total al activităților misionar-sociale a fost **40.392.686 lei**.

Proiecte:

- Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice „Sfântul Efre cel Nou” - Budacu de Jos;
- Extinderea Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” Cluj;
- Centrul comunitar de servicii sociale „Sfânta Ana” Dej;
- 6 Case de Tip Familial pentru ocrotirea copiilor aflați în dificultate;
- Finalizarea Centrului de Îngrijiri Pediatrice „Sfântul Hristofor” Sănnicoara.

Consilier misionar social,
Iustin Liciniu Câmpean

† **BENEDICT Bistrițeanul**
EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI
VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Ianuarie 2025

1 ianuarie
De Anul Nou, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește predica în Biserica cu hramul „Schimbarea la Față a Domnului” din Cluj-Napoca.

2-4 ianuarie
Face o vizită la Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” din localitatea Piatra Fântânele, Protopopiatul Bistrița.

5 ianuarie
În Duminica dinaintea Botezului Domnului slujește Sfânta Liturghie și rostește predica în Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae și Sfântul Ioan Evanghelistul” din Campusul studențesc Hașdeu, Cluj-Napoca.

6 ianuarie
De Bobotează săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură în Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăstur. La final, în fața lăcașului de cult, oficiază Sfințirea cea mare a apei.

7 ianuarie
Slujește Sfânta Liturghie și rostește predica în Biserica „Sfântul Proroc Ioan Botezătorul” din Năsăud, cu ocazia hramului.

8 ianuarie
Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.
La programul de studiu „Master of Advanced Research in Orthodox Theology and Religious Studies” al Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca predă online cursul „Eastern and Oriental Orthodox Spirituality”.

9 ianuarie
Predă online cursul „Eastern and Oriental Orthodox Spirituality” în cadrul programului de studiu „Master of Advanced Research in Orthodox Theology and Religious Studies” al Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca.

10 ianuarie
Program de audiențe la birou.
La programul de studiu „Master of Advanced Research in Orthodox Theology and Religious Studies” al Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca predă online cursul „Eastern and Oriental Orthodox Spirituality”.

11 ianuarie
Slujește Sfânta Liturghie la Paraclisul Episcopal „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

12 ianuarie
În Duminica după Botezul Domnului săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvânt de învățătură în Biserica „Nașterea Domnului” din cartierul clujean Gheorgheni. La final, oficiază o slujbă de Parastas în memoria Prof. Univ. Dr. Nicolae Miu, fost credincios al parohiei, la un an de la trecerea în veșnicie.
Face o vizită la Clinica Medicală III și la Spitalul de boli infecțioase din Cluj-Napoca.

13 ianuarie
În Biserica Unitariană Maghiară din Cluj-Napoca, delegat fiind de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, participă la festivitatea de comemorare a „Edictului de la Turda”.
Predă online cursul „Eastern and Oriental Orthodox Spirituality” în cadrul programului de studiu „Master of Advanced Research in Orthodox Theology and Religious Studies” al Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca.

14 ianuarie
Face o vizită la Clinica Medicală III, la Centrul de îngrijiri paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca unde oficiază slujba Parastasului și se întâlnește cu angajații, și la șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrice „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sânnicoară. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean, directorul Centrului de îngrijiri paliative „Sfântul Nectarie” și de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.
La programul de studiu „Master of Advanced Research in Orthodox Theology and Religious Studies” al Facultății de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca predă online cursul „Eastern and Oriental Orthodox Spirituality”.

15 ianuarie
De Ziua Culturii și a nașterii poetului național Mihai Eminescu oficiază o slujba de comemorare și rostește un cuvânt ocazional în fața bustului poetului de la Opera Română Cluj. Este însoțit de PC Pr. Cornel Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Clujului.
Program de audiențe la birou.

16 ianuarie
În Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” din Parohia Sigmir, Protopopiatul Bistrița, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, Voichița Dorica Rusu. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Vidican, Protopopul Bistriței.

17 ianuarie
Program de audiențe la birou.

18 ianuarie
Slujește Sfânta Liturghie și rostește predica în Paraclisul „Sfântul Vasile cel Mare” și „Sfântul Mucenic Iulian din Tars” al Centrului pentru vârstnici din localitatea Popești, județul Cluj. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopopul de Cluj I. În continuare, participă la simpozionul „Bucuria de a sluji”, aflat la cea de-a III-a ediție, manifestare organizată în memoria preotesei Juliana, soția părintelui Alexander Schmemmann. Rostește un cuvânt ocazional.

19 ianuarie
În Duminica a XXIX-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de învățătură în Biserica „Adormirea Maicii Domnului” de la Mănăstirea Nicula, Protopopiatul Gherla. Apoi, în Aula Centrului de Conferințe și Studii Patristice „Sfântul Voievod Ștefan cel Mare” din cadrul mănăstirii, se întâlnește cu tinerii participanți și le adresează un cuvânt duhovnicesc pe tema virtuții recunoștinței, pornind de la pericopa evanghelică a zilei - vindecarea celor zece leproși.

20 ianuarie
Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

21 ianuarie
Program de lucru la birou.

22 ianuarie
Program de audiențe la birou.

23 ianuarie
Face o vizită pe șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrice „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sânnicoară. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean și de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

24 ianuarie
Slujește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei și de un sobor de preoți și diaconi. Rostește un cuvânt de felicitare adresat Înaltpreasfinției Sale la împlinirea a 76 de ani.
La Reședința Mitropolitană participă la protocolul organizat cu ocazia zilei de naștere a Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei.

25 ianuarie
La prăznuirea Sfântului Grigorie Teologul, săvârșește Sfânta Liturghie și predică în biserica din filia Muntele Săcelului – Moara de Pădure a Parohiei Săcel din Protopopiatul Turda, cu ocazia hramului. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Rus, Protopopul de Turda.

26 ianuarie
În Duminica a XXXII-a după Rusalii săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvânt de învățătură în Biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din Bistrița, sărbătorind cu anticipație hramul lăcașului de cult. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Vidican, Protopopul Bistriței.

27 ianuarie
Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.
La Monumentul Memorial al Martirilor Holocaustului din Parcul „Ion Luca Caragiale” al Municipiului Cluj-Napoca participă la Ziua Internațională de Comemorare a Holocaustului.

28 ianuarie
Săvârșește Sfânta Liturghie, cu ocazia prăznuirii Sfinților Efreem și Isaac Sirul, la paraclisul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

29 ianuarie
Program de audiențe la birou.
La reședința episcopală se întâlnește cu membrii echipei de coordonare a șantierului Centrului de îngrijiri paliative pediatrice „Sfântul Hristofor” din Sânnicoară.

30 ianuarie
Cu ocazia sărbătorii patronale a școlilor teologice, Sfinții Trei Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu cuvântătorul și Ioan Gură de Aur, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi, slujește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca.
Seara, în Biserica „Sfântul Arhidiacon Ștefan” din Cluj-Napoca, oficiază o slujbă de pomenire la căpătâiul adormitului întru Domnul, Pr. Ștefan Cosmuța. Rostește un cuvânt de mângâiere.

31 ianuarie
Program de audiențe la birou.
Face o vizită pe șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrice „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sânnicoară. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean și de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

A consemnat **Arhid. Sergiu Iustin Pop**, *secretar de cabinet*

Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop Vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, a oficiat Dumnezeiasca Liturghie în Duminica a XXIX-a după Rusalii în Biserica „Adormirea Maicii Domnului” de la Mănăstirea Nicula, Protopopiatul Gherla, 19 ianuarie 2025.

† ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Ianuarie 2025

1 ianuarie (Tăierea Împrejur a Domnului. Sfântul Vasile cel Mare. Anul Nou)

Puțin după miezul nopții trecerii dintre ani, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Primește la reședință oficialitățile, centrale, județene și locale, civile și militare, prezente la Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Biserica „Învierea Domnului” din Câmpia Turzii, protopopiatul Turda (parohi: Pr. Sebastian Zăhan și Pr. Aurelian Cherecheș), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Petru Ferdean. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește cuvântul de învățătură.

2 ianuarie (Sfântul Ierarh Silvestru, Papă al Romei)

Cu prilejul hramului, în Paraclisul parohiei de pe strada Soporului din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Robert Anton Kovacs), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură.

3 ianuarie

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” de la Oarța de Sus, județul Maramureș. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt de învățătură.

4 ianuarie

În cimitirul satului natal, Oarța de Sus, se reculege, preț de câteva clipe, la mormintele părinților și bunicilor. Oficiază o slujbă funebră. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

5 ianuarie

În Paraclisul Mănăstirii „Nașterea Maicii Domnului” de la Ciucea, protopopiatul Huedin, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Săvârșește slujba Sfințirii celei Mari a Apei. Hirotessește întru iconom stavrofor pe părintele slujitor Ioan Gânscă. Maicii starețe, stavrofora Inocenția Filip, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la slujba Pavcerniței celei Mari, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

6 ianuarie

În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Pe o scenă, special amenajată în Piața „Avram Iancu” din fața Catedralei Mitropolitane, săvârșește slujba Sfințirii celei Mari a Apei și rostește un cuvânt duhovnicesc. Acordă domnului general Bogdan Cernat, Comandantul Diviziei IV Infanterie „Gemina”, distincția „Crucea Transilvană”.

Primește la reședință autoritățile centrale, județene și locale, civile și militare, prezente la slujba de Bobotează în Catedrala din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La ceas de seară, în Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

7 ianuarie

Cu prilejul hramului, în biserica din cartierul clujean Mărăști (parohi: Pr. Nelu Alexandru Hales și Pr. Adrian Podaru), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Părintelui emerit, Mihai Colț, fost paroh, îi acordă distincția „Crucea Arhiepiscopală”.

Face o vizită la Alba Iulia, pentru a-i felicita pe domnul Ion Dumitrel, președintele Consiliului Județean și pe domnul avocat Ioan Rus, cu prilejul zilei onomastice.

8 ianuarie

Face o vizită pe șantierul de pictură în tehnica mozaic din Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

9 ianuarie

Face o vizită la Mănăstirea „Mihai Vodă” de la Turda. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În cimitirul Mănăstirii „Mihai Vodă” se reculege, preț de câteva clipe, la mormântul stavroforei Andreea Filimon. Oficiază o scurtă slujbă funebră.

10 ianuarie

Face o vizită la Clinica „Medicală III” din Cluj-Napoca (preot de slujire caritativă: Pr. George Puian).

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

Face o vizită la Institutul Oncologic „Ion Chiricuță” din Cluj-Napoca (preot de slujire caritativă: Pr. Ștefan Toadere).

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

11 ianuarie

În biserica din Chețiu, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru Mihaela, fiica părintelui paroh Andrei Ierima. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită pe șantierul de înfrumusețare al bisericii din Beudiu, protopopiatul Beclean (paroh: Pr. Gabriel Mureșan).

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a oficiat Slujba Sfințirii celei Mari a Apei la Bobotează, în fața Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca și i-a binecuvântat pe credincioșii prezenți, 6 ianuarie 2025.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

12 ianuarie

În Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din Dej (parohi: Pr. Cătălin Alexandru Feier și Pr. Emil Sabadâș), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Maria, fiica părintelui paroh Cătălin Alexandru Feier. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

13 – 16 ianuarie

Efectuează o călătorie în Ungaria și Croația. Vizitează obiective bisericesti și turistice. Luni, 13 ianuarie, vizitează Biserica Catolică „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” și biserica Mănăstirii Franciscane din Osijek (Croația). Marți, 14 ianuarie, vizitează Memorialul de la Mohacs (Ungaria), ridicat în cinstea eroilor căzuți în războiul din 1526 și alte biserici istorice din localitatea Mohacs. Miercuri, 15 ianuarie, vizitează Biserica Ortodoxă Sârbească din Osijek și Parcul Natural „Vikend”, locul de vărsare a Râului Drava în fluviul Dunărea. Joi, 16 ianuarie, vizitează Sanctuarul Marian de la Mariapócs (Ungaria). Este însoțit de PC Arhid. Cristian Adrian Deneș de la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

17 ianuarie (Sfântul Antonie cel Mare și Sfântul Cuvios Antonie de Veria)

În biserica din Ceanu Mic, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Ioan Puiu), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

18 ianuarie

În biserica din Vermeș, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Gavril, fiul părintelui paroh Mihai Lostun. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

19 ianuarie

În Biserica „Intrarea în Templu a Maicii Domnului” din Șimleul Silvaniei, județul Sălaj, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

20 ianuarie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie.

21 ianuarie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar de tineret „Sfântul Ioan Valahul” de la Câmpenești, protopopiatul Cluj I.

În Capela „Sfântul Iosif” din incinta Catedralei greco-catolice din Piața „Cipariu”, din Cluj-Napoca, în cadrul Octavei de Rugăciune pentru Unitatea Creștinilor, participă la Seara de Rugăciune. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Diac. Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

22 ianuarie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

23 ianuarie

Face o vizită în protopopiatul Cluj I. Vizitează șantierul de pictură din Biserica „Intrarea Domnului în Ierusalim” din Florești (paroh: Pr. Sebastian Rusu), șantierul de înnoire și înfrumusețare a Bisericii „Soborul Maicii Domnului” din Florești (paroh: Pr. Marcel Andreica) și șantierul de construcție al Bisericii „Duminica Tuturor Sfinților” din cartierul floreștean „Cetatea fetei” (paroh: Pr. Marcel Agrișan).

Face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald, protopopiatul Huedin. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La Colegiul de Muzică „Sigismund Toduță” din Cluj-Napoca, asistă la Concertul de muzică sacră, organizat de Mișcarea Focolarelor, cu prilejul Octavei de Rugăciune pentru Unitatea Creștinilor. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Diac. Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

24 ianuarie

(Ziua Principatelor Unite)

Cu prilejul împlinirii a 76 ani de viață, în Catedrala Mitropolitană, împreună cu PS Părinte Benedict Bistrițeanul, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt de mulțumire.

La bustul lui Alexandru Ioan Cuza din fața Instituției Prefectului Cluj, la împlinirea a 166 ani de la Unirea Principatelor Române, participă la ceremonialul religios, cultural și militar, organizat cu acest prilej. Oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Constantin Ciui, protopopul de Cluj II.

Primește la reședință autorități centrale, județene și locale, civile și militare, preoți și credincioși, veniți pentru a-l felicita cu prilejul zilei de naștere. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

25 ianuarie

În capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca (slujitor: Ierom. Grigorie Foltiș), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Andrei, fiul teologului Ionuț-Daniel Brata Goga. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

26 ianuarie

În Biserica „Sfântul Cuvios Dimitrie cel Nou” din cartierul clujean Gheorgheni (parohi: Pr. Iacob Cismaș, Pr. Iustin Tira și Pr. Andrei Dutca), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

27 ianuarie

Face o vizită pe șantierul de restaurare al Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul

Sorin Augustin Câlea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

28 ianuarie

La Seminarul Teologic din Cluj-Napoca, asistă la o oră de curs a clasei a IX-a A. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. director Liviu Vidican Manci.

Face o vizită la Așezământul misionar-cultural pentru copii defavorizați „Frumusețea adevăratei ortodoxii”, situat între localitățile Cojocna și Iuriu de Câmpie, protopopiatul Cluj I (coordonator: dl. teolog Valentin Guia). Este însoțit de PC Pr. Rednic Georgel de la parohia Cojocna.

În aula mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării celor cinci volume ale lucrării „Erminia reprezentărilor artistice bizantine” și la Momentul comemorativ „Liviu Galaction Munteanu – pedagog, creator de caractere și martir-mărturisitor”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” domnului Alin Mihăilă, cadru didactic la Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor.

La Galeriile de Artă din incinta Facultății de Teologie, participă la vernisajul Expoziției de artă sacră închinată „Anului comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea”. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia.

29 ianuarie

Face o vizită la sediul Episcopiei Sălajului, în vederea rezolvării unor probleme administrative.

În sala principală a Clădirii „Transilvania” din Zalău, participă la evenimentul organizat cu prilejul Zilei Internaționale a Holocaustului și la Conferința „We Remember... Lagărele Morții”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Claudiu Nechita, vicarul administrativ al Episcopiei Sălajului.

La sediul protopopiatului Zalău, prezidează ședința de lucru cu protopopii din Episcopia Sălajului. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

30 Ianuarie (Sfinții Trei Ierarhi Vasile, Grigorie și Ioan)

Cu prilejul hramului Școlilor Teologice, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, împreună cu Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

În sala principală a Muzeului Mitropoliei, de la demisolul Catedralei din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumului „Reeducare și represiune în comunism. O istorie politică a închisorii Aiud”, al domnului dr. Dragoș Ursu de la Muzeul Unirii din Alba Iulia. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

31 ianuarie

Îl primește la reședință pe Excelența Sa Arhiepiscopul Giam-piero Gloder, nunțiu apostolic la București, însoțit de Preasfințitul Părinte Claudiu, Episcop greco-catolic de Cluj-Gherla.

Examinează la disciplina Spiritualitate Ortodoxă prima serie a studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În sala de muzică „Vasile Petrașcu” din incinta Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, asistă la susținerea examenului de promovare pentru ocuparea postului de profesor universitar de către Conf. Univ. Dr. Nicolae Turcan. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Biserica „Sfântul Arhidiacon Ștefan” din cartierul clujean Între Lacuri (parohi: Pr. Mircea Bugnariu și Pr. Cosmin Trif), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, preot Ștefan Cosmuța, fost paroh la Biserica „Sfântul Prooroc Ilie” din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatis-tul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

A consemnat Arhid. Claudiu-Ioan Grama

Părintele Ștefan Cosmuța (1946-2025) a trecut la cele veșnice*

Pr. Iustin Tira

u părintele Ștefan Cosmuța suntem prieteni de-o viață, mai exact spus de aproape 60 de ani, când, adolescenți fiind, ne pregăteam amândoi pentru examenul de admitere la Seminarul Teologic din Cluj. Eram acceptați pe lângă mica obște monahală a mănăstirii de la Rohia, sub cupola ei de har și lumină, unde neuitatul și înțeleptul stareț, părintele Justinian Chira, mai târziu episcop, iar apoi arhiepiscop al Maramureșului și Sătmărlui, ne-a primit, ne-a îndrumat și ne-a învățat cu acel binecunoscut belșug de bunătate și dragoste părintească, pe care ni le-a amprentat adânc în suflet și-n inimă. Acolo le-am păstrat pentru tot restul vieții noastre. Din acel loc sfânt am plecat amândoi, mai întâi la școlile teologice, iar apoi pe calea slujirii Bisericii lui Hristos, purtând în minte și-n suflet această neprețuită comoară. Chiar dacă parcursul slujirii noastre preoțești a fost pe alocuri diferit, firul prieteniei nu s-a întrerupt niciodată.

Ștefan Cosmuța s-a născut pe data de 28 octombrie 1946, în localitatea Copalnic, județul Maramureș, din părinții Maria și Ioan Cosmuța, oameni simpli, țărani harnici și credincioși. Este absolvent al Seminarului Teologic din Cluj și licențiat al Institutului Teologic de grad Universitar din Sibiu.

După căsătoria, în septembrie 1971, cu tânăra profesoară de limba română Ana Buda din Ungureni, județul Maramureș, și hirotonirea în treapta preoției de către arhiepiscopul Teofil Herineanu, în noiembrie 1971 și-a început lucrarea pastoral-misionară și administrativ-gospodărească în parohia Ungureni, protopopiatul Lăpuș, parohie frumoasă și binecuvântată cu creștini vrednici, dar extrem de greu accesibilă la acea vreme. Aici, cu entuziasmul tinereții, care poate birui orice piedici, după ce a reparat casa parohială și cele două biserici, mult prea mici pentru numărul mare al credincioșilor, în anul 1977 a purces la construirea unei noi și monumentale biserici. În doar doi ani biserica era sub acoperiș.

În anul 1980 avea să fie promovat în administrația Centrului eparhial al Arhiepiscopiei Clujului, mai întâi ca secretar eparhial, iar apoi consilier economic, până la sfârșitul anului 1990.

Sigur că și în acești 10 ani de activitate în Permanența Consiliului Eparhial și-a continuat și slujirea preoțească, mai întâi la parohia „Sf. Ioan Botezătorul” din cartierul Mărăști, până în anul 1985, iar apoi, vreme de 30 de ani, la parohia nou înființată „Sf. Prooroc Ilie”, de pe str. Târnavelor. Aici, împreună cu părintele paroh Mihael Colț și cu părintele Nicolae Buda, în condițiile vremurilor vitrege de atunci, au construit biserica parohială de astăzi. În anul 1992 a reactivat localitatea Câmpenești ca filie la parohia „Sf. Prooroc Ilie”, a reparat biserica și casa parohială de acolo. În anul 1999 a înființat Fundația „Acoperământul Maicii Domnului”, a început pe propriațate bisericii, redobândite prin stăruințele lui, construirea unui complex care astăzi se numește „Centrul misionar-

* Cuvânt rostit în biserica „Sf. Arhidiacon Ștefan” din Cluj-Napoca, vineri 31 ianuarie 2025, după slujba Prohodului oficiată de către Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, înconjurat de un sobor de peste 70 de preoți.

social „Sfântul Ioan Valahul” și a ridicat pe seama acestuia o frumoasă bisericuță din lemn în stil maramureșean.

Sigur că i s-au acordat și distincții bisericești încă din vremea arhiepiscopului Teofil Herineanu, cea de „iconom” și cea de „iconom stavrofor”.

În toată activitatea lui, ajutorul esențial și sprijinul necondiționat a venit din partea preotesei Ana Cosmuța, care, așa cum se întâmplă în familia multor preoți, nu numai că și-a susținut soțul în pastorație, ci a preluat și purtat cu multă înțelepciune responsabilitatea casei, familiei, creșterii și educației celor trei copii cu care a binecuvântat Dumnezeu familia lor și care, toți, au devenit minunați. Ei sunt cei pe care-i cunoaștem și noi și-i iubim: Cosmin (preot, lector universitar, doctor), Ciprian (avocat) și Claudia (conferențiar universitar, doctor). Sigur, cei trei, după rânduiala lui Dumnezeu și la „plinirea vremii”, au adus alți trei membri în familia Cosmuța: Cosmin pe Mihaela (profesor de limba și literatura română), Ciprian pe Diana (economist), iar Claudia pe un alt Cosmin (preot, secretar șef al Facultății de Teologie). Și pentru că pomeneam de binecuvântare, tot o binecuvântare, pentru întreaga familie Cosmuța sunt și cei 9 nepoți: Ștefan, Mara, Tudor, Andrei și Ana, Maria și Dan și Alexandra și Teodora.

Părintele Ștefan Cosmuța a iubit nespus de mult Biserica și preoția. De aceea a și ales să se pregătească și să devină preot. A slujit Altarul Bisericii strămoșești vreme de 44 de ani, cu totală

dăruire. Și-a ascultat Chiriarhul, și-a respectat colegii preoți și și-a iubit cu adevărat credincioșii, iar aceștia i-au răspuns cu prețuire și dragoste, cum putem constata și astăzi aici. Preoția și viața lui au purtat până la sfârșit pecetea a trei însușiri pe care le avea din belșug: *omenia*, *bunătatea* și *generozitatea*. Pe toate le-a împărtășit cu bucurie familiei și semenilor săi. Era înzestrat de Dumnezeu și cu un fin simț al umorului. Avea mereu la îndemână o vorbă de duh care descrețea frunțile și lumina fețele. De aceea era o prezență agreabilă și dorită.

Plecând un astfel de preot și om, sigur că în casă rămâne un mare gol, iar în suflet o apăsătoare durere. Locul gol și durerea sunt mai grele și mai adânci în sufletul preotesei Ana. Însă tot ea are și binecuvântarea de la Cel de Sus de a fi împreună cu toți

copiii și nepoții, la propriu, ceea ce astăzi foarte rar se mai întâmplă. Și mai este ceva: pentru odihna sufletului preotului Ștefan și pentru ajutorul și sănătatea preotesei Ana, se vor ruga la Sfânta Liturghie cei doi preoți din familie: Cosmin Comuța și Cosmin Trif. Lor li se vor adăuga și cei doi nepoți, după sora lui, Anuca: preotul Vasile Cheșei și preotul Dumitru Fărcaș.

În încheiere, în numele întregii familii Cosmuța, aș dori să aduc respectuoase mulțumiri Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, pentru prezență, rugăciune, dezlegare și binecuvântare, și Preasfințitului Părinte Episcop-vicar Benedict Bistrițeanul pentru rugăciunea și binecuvântarea de la Priveghiul de aseară. Mulțumiri se cuvin părintelui Mircea Bugnariu, parohul bisericii „Sfântul Arhidiacon Ștefan”, care, cu omenia-i binecunoscută, l-a găzduit pe părintele Ștefan în acest ultim popas pământesc. De altfel, parohia aceasta și hramul care i s-a dat se leagă de pastorația părintelui Ștefan Cosmuța.

Mulțumiri și prețuire colegilor preoți care l-au pomenit în rugăciune pe fratele și colegul nostru Ștefan, celor din soborul impresionant de astăzi, precum și tuturor credincioșilor care au participat la slujba Priveghiului și Prohodului.

Pomenirea lui să fie din neam în neam!

Cluj-Napoca
31 ianuarie 2025

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcop-Vicar BENEDICT BISTRIȚEANUL

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Darius Echim,
Arhid. Claudiu Ioan Grama, Protos. Maxim (Morariu),
Nicoleta Pălimaru, Elena Părvu,
Arhid. Sergiu Iustin Pop, Pr. prof. univ. Stelian Tofană,
Diac. Eugen Adrian Truța.

Cuvânt pentru poporul român

ÎPS Bartolomeu Anania

Noi știm, așadar, că poporul român – fără să fie un popor bolnav, așa cum încă se mai spune uneori – are nevoie să se regenereze pe sine însuși, să renască, precum pasărea Phoenix, din propria-i cenușă. Mai știm că această regenerare trebuie să înceapă dinlăuntru, din cetatea cea din mijloc, încă bântuită de umbre. Și mai știm că ea nu se poate face decât prin restaurarea ierarhiei valorilor morale: primatul adevărului asupra minciunii, al încrederii asupra îndoielii, al curajului asupra lașității, al hărniciei asupra delăsării, al cinstei asupra corupției, al sincerității asupra ambiguității, al demnității asupra servilismului și, într-o cuprindere mai largă, primatul spiritului asupra materiei.

Ei bine, acest proces de regenerare morală nu se poate face decât prin conlucrarea a doi factori: religia și cultura, ambele alcătuind un singur front și amândouă fiind puse în slujba individului, a familiei și a societății. Cultura e menită să-i ofere religiei acea deschidere spre setea de universalitate a sufletului omenesc; religia, la rândul ei, e chemată să-i confere culturii dimensiunea interioară a sensului ei absolut, fără de care ea, cultura, ar rămâne un vast, dar simplu laborator. „Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui, și toate celelalte vi se vor adăuga” (Matei 6, 33). Suntem cu desăvârșire încredințați că sănătatea morală a poporului român odată redobândită, va atrage după sine și rezolvarea celor două mari deziderate ale ceasului de față: normalizarea stării economice și pacea vieții sociale.”

Fragment din cuvântul rostit de Arhimandritul Bartolomeu Anania cu prilejul hirotonirii și instalării în vrednicia de Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, 7 februarie 1993.

Început de an cu activități filantropice, duhovnicești și tinerești desfășurate de ASCOR Cluj-Napoca. Sfințirea căminelor

Luna ianuarie a întâmpinat voluntarii noștri cu binecunoscuta tradiție a ASCOR Cluj-Napoca: sfințirea căminelor. Pe parcursul a trei zile, studenții, împreună cu preoții, au luat la pas căminele UBB, UMF și USAMV, răspândind bucuria sărbătorii Botezului Domnului, când Sfânta Treime s-a arătat lumii.

Mânați de acest avânt, le-am urât tuturor studenților un nou an cu folos, plin de roadele muncii care să înflorească, avându-L pe Dumnezeu aproape. Am făcut echipe de oameni astfel încât să acoperim cât mai multe camere de cămine, pentru că unde sunt mulți puterea crește, distribuind roluri și sarcini, astfel încât să lucrăm ca un tot întreg.

În plus, am împărțit iconițe, împreună cu o rugăciune imprimată care să le fie de folos studenților și care să le aducă nădejdea și luminarea minții pentru ca, prin munca lor, să îl slăvească pe Dumnezeu. În cămine, am fost întâmpinați cu bucurie și cu mici atenții

din partea studenților, care nu au lăsat ospitalitatea deoparte, oferindu-ne fructe, dulciuri, fiind încântați că ne pot întâmpina.

Zecile de uși deschise și fețe luminoase ne-au lăsat încrederea că vom reveni și la anul.

Pelerinajul tinerilor ASCOR Cluj la Mănăstirea Piatra Fântânele

În plină sesiune, când majoritatea timpului nostru era dedicat învățatului și examenelor, ne-am hotărât să luăm o pauză și să mergem într-un pelerinaj la Mănăstirea Piatra Fântânele. A fost o ocazie binevenită de a ne detașa de stresul academic și de a petrece o zi în liniște, alături de prieteni, departe de agitația orașului. Chiar dacă drumul a fost lung, entuziasmul nostru nu a scăzut, știind că ne așteaptă întâlniri frumoase și momente de pace sufletească.

Ajunși la mănăstire, am fost primiți cu multă căldură în Paraclis, unde ni s-a povestit despre istoria locului, a mănăstirii și a centrului pentru copii de aici. Am aflat cum maicile au reușit, cu multă muncă și credință, să creeze un loc în care copiii aflați în dificultate primesc ajutor și sprijin. Ne-a impresionat devotamentul lor și am înțeles cât de important este să existe astfel de comunități care oferă sprijin celor care au nevoie.

După vizita la mănăstire, am pornit spre Biserica din Ciosa, unde părintele Petru Săsărman ne-a întâmpinat cu multă căldură. De cum am ajuns, ne-a invitat în biserică unde ne-a oferit ciocolată caldă și prăjituri, un gest simplu, dar care ne-a făcut să ne simțim bineveniți. Părintele ne-a povestit despre slujirea sa, despre începuturile sale în parohie și despre provocările pe care le-a întâmpinat de-a lungul timpului. Am aflat că, de-a lungul anilor, a avut parte de multe încercări, dar și de ajutor neașteptat, adevărate minuni, care l-au ajutat să finalizeze renovarea bisericii și a casei parohiale, două clădiri din lemn, construite în stil tradițional, specifice zonei. L-am ascultat cu atenție și ne-am bucurat să vedem cât de mult suflet pune în slujirea sa și în comunitatea pe care o păstorește.

La întoarcerea spre mănăstire, ne-am bucurat din plin de zăpada proaspătă. Am lăsat deoparte orice grijă și ne-am dat cu sâniile, retrăind momente din copilărie. Pe lângă distracție, am avut parte și de priveliști impresionante. Munții acoperiți de zăpadă, brazii înalți și aerul curat au transformat această scurtă pauză într-un moment de relaxare și recunoștință. Ne-am oprit de câteva ori doar ca să admirăm peisajul și să ne bucurăm de liniștea naturii.

Ajunși din nou la mănăstire, maicile ne-au așteptat cu o masă caldă, pe care am savurat-o cu mare poftă după drumul lung și frigul de afară. Înainte de plecare, le-am mulțumit gazdelor noastre și le-am promis că ne vom întoarce când vremea se va încălzi, pentru a da o mână de ajutor la treburile gospodărești ale mănăstirii.

Acest pelerinaj nu a fost doar o excursie, ci o experiență care ne-a apropiat de credință și de oameni frumoși, dăruitori. Ne-am întors acasă cu sufletele mai liniștite și cu dorința de a reveni cât mai curând în acest loc primitor.

Ieșire la patinoar

ASCOR Cluj-Napoca, o comunitate de tineri entuziaști, a petrecut o seară plină de voie bună pe patinoar! În contextul sesiunii, a fost o pauză meritată și o deconectare cu folos. Împreună, au creat amintiri de neuitat, bucurându-se de mișcare, prietenie și distracție pe gheață.

Dostoievski și întâlnirea cu Frumusețea care va salva lumea

Lavinia Teodora Sabou

In viețile și învățăturile Sfinților Părinți, există o legătură puternică între mântuirea sufletului și sfârșitul vieții omului. Adesea, vedem în jurul nostru că starea sufletească în care un om își întâmpină moartea dă mărturie pentru natura legăturii și întâlnirii sale cu Dumnezeu. Ultima zi a vieții lui Feodor Mihailovici Dostoievski reflectă o profunzime autentică a credinței, pe care, deși reflectată în operele sale, unii gânditori o contestau, numind-o drept un simplu idealism umanist, fără legătură cu tradiția răsăriteană.

Evangelhia de la Tobolsk

Ajuns într-o închisoare de tranzit, la Tobolsk, în drumul său către ocnă, scriitorul primește o carte cu cele patru Evanghelii de la patru „decembriste”, soții ale participanților la revolta din 1825 împotriva împăratului Nicolae I al Rusiei. Această carte păstrată cu sfințenie o viață întreagă o va deschide Dostoievski în dimineața zilei de 28 ianuarie 1881, când, după o hemoragie pulmonară suferită în ziua precedentă, îi spune soției: „Știi, Ania [diminutiv de la Anna, n. n.], sunt trei ore de când nu dorm și mă tot gândesc, și-mi dau seama limpede că am să mor astăzi” (Grossman, 498). Pentru a-și liniști soția, care nu conținea să-l încredințeze că se va simți mai bine, Feodor Mihailovici îi citește cuvântul Mântuitorului către Maria Magdalena, după Înviere: „Vezi ce scrie aici: «nu mă reține»” (Grossman, 498), tradus de către unii părinți ai Bisericii și sub forma: „nu mă ține în loc”, „nu te atinge de mine”. Îi mulțumește Annei Grigorievna pentru fericirea pe care i-a dăruit-o și o consolează. După o altă hemoragie suferită la ora unsprezece, își cheamă copiii și își roagă soția să citească parabola fiului risipitor, aceasta fiind ultima lectură auzită de el. Se spune că le-ar fi spus copiilor săi că el a fost un fiu risipitor și i-ar fi rugat ca ei să nu facă la fel. Seara, la ora șapte, după o ultimă hemoragie, scriitorul își dă obștescul sfârșit, înconjurat de oameni dragi, prieteni și cunoscuți.

„Omul e o taină! Ea trebuie dezlegată”

Feodor Mihailovici Dostoievski, născut la 30 octombrie 1821 (11 noiembrie, în calendarul modern), a cunoscut de timpuriu „viața dezmoșteniților sorții”. Părinții lui locuiau la periferia raionului Seșcevski, în Moscova, unde se afla și cimitirul vagabonzilor, al sinucigașilor, al criminalilor. În cartierul care era numit „casa mizeriei”, în preajma orfelinatului pentru copii abandonați și a azilului pentru bolnavi mintali, se afla spitalul celor nevoiași, Marinskaia. Acolo, tatăl lui, Mihail Andreievici Dostoievski, o fire extrem de irascibilă, impulsivă și orgolioasă, profesa medicina. Dacă prezența tatălui este cea responsabilă pentru atmosfera grea și umbră a copilăriei scriitorului – în perioada studiilor la Petersburg, își ruga prietenul să nu-l întrebe de tatăl său –, chipul mamei, o femeie foarte credincioasă, fiică a unui negustor din starea a treia, cu înzestrarea ei literară vădită în scrisori, izvorâtă dintr-o viață atât de tristă, a devenit, în parcursul lui Dostoievski,

„imaginea transfigurată a frumuseții morale și a bunătății” (Grossman, 25). Alte înrâuriri asupra percepției timpurii a lumii de către scriitor le-au avut mediul negustoresc reprezentat de sora mamei, Aleksandra Feodorovna Kumanina, apoi tradiția culturală din direcția străbunicului, Mihail Kotelnițki, care, în secolul al XVIII-lea, corecta la tipografia bisericească din Moscova textele tratatelor de filosofie și ale cărților de teologie, apoi creația populară cunoscută prin poveștile minunate ale doicii lui și prin vizitele la bălci și la spectacolele pline de viață din preajma pieței Smolenski făcute împreună cu Vasili Mihailovici Kotelnițki, o rudă de gradul al doilea la care își petrecea Paștile cu fratele său. Aceeași importanță o au vizitarea Kremlinului și a catedralelor Moscovei, lectura din pruncie a Cărții lui Iov sau ambianța peisajului sărac al ținutului cumpărat de către tatăl său, după ce acesta primește un titlu nobiliar (în satele Daravoe și Ceremoșna, unde mama era apărătoare a țăranilor iobagi înaintea nemilosului proprietar, ucis până la urmă de către aceștia). În aceleași locuri, scriitorul va stabili, în ultimul său roman, *Frații Karamazov*, reședința și stăpânirea crudului Feodor Karamazov. Pe aceleași meleaguri, se va ivi iubirea scriitorului pentru poporul său, cunoscută fiind duiosia țăranului Marei, care i-a adus mângâiere micului Feodor, în timpul unei halucinații auditive a acestuia, la marginea unei păduri. Acesta și-a lăsat plugul și, apropiindu-se de copilul înfricoșat, cu mâinile murdare de pământ, l-a ajutat să se închine (Grossman, 10-17). Astfel, pe fondul dramei de familie, se desfășurau momente luminoase, reprezentate mai cu seamă de mama și de „fratele Mișa” – primul născut al familiei. Totodată, Pușkin, satul, cărțile, profesorii de literatură din internat, Kremlinul, primele preocupări poetice îl determinau să aibă o raportare plină de încredere în viitor: „În sufletul meu era un fel de vâpaie în care credeam, iar ce va ieși din asta în viitor nu mă preocupa prea mult” (Grossman, 21).

După moartea mamei, cei doi frați mai mari sunt înscrși la Școala de Inginerie din Petersburg, în condițiile în care aceștia nu aveau nici urmă de chemare pentru instrucțiile militare. Un episod semnificativ pentru a înțelege atmosfera acestei școli este cel în care comandantul îi apostrofează pe tinerii soldați care, aliniați pe câmpul de instrucție, se fereau de lumina soarelui ce le deranja ochii: „Drepti! Pe front nu există soare! Dreepti!”. Cu toate acestea, Dostoievski nu renunță să-și dezvolte latura artistică, gândindu-se în reflecțiile sale de noapte la complexitatea copleșitoare a omului: „Omul e o taină! Ea trebuie dezlegată!” (Grossman, 29). În cei patru ani de școală petrecuți la Palatul Mihailovski, viitorul scriitor capătă cunoștințe temeinice de literatură rusă și universală, care nu fac decât să-i grăbească drumul spre adevărata sa vocație. Un prieten al fratelui său avea să-și amintească o vizită făcută lui Feodor Mihailovici, la palat, spunând că „în mintea lui, gândurile se nașteau asemenea stropilor în vâltoarea apei” (Grossman, 35).

Vocația scriitoricească

Dostoievski avea doar 23 de ani când a renunțat, în 1844, la cariera militară pentru a îmbrățișa vocația de scriitor. Viața interioară zbuciumată, căutările morale și luptele psihologice, neobosita căutare a adevărului și a frumosului aveau să-și găsească, toate, contextul prielnic al actului creator genial ce avea să plămuiască eroi din sfera marilor păcătoși, a oamenilor sublimi, a desfrânatelor care se căiesc, zugrăviți într-o frescă dramatică a condiției omenești în lumea căzută.

În primul său roman, *Oameni sărmani*, Vissarion Belinski, „criticul sever și teribil” al vremii sale, îi identifică scriiturii lui Dostoievski, pe un ton elogios, măiestria de a înfățișa „personajul viu”, surprinzând compasiunea și geniul său și intuind că autorul suferise deja foarte mult. Vizita la Belinski va fi pentru acesta „cea mai minunată clipă din întreaga mea viață. La ocnă îmi aminteam de ea și asta-mi întărea moralul” (Grossman, 62). În timp, viziunea lui Dostoievski se va diferenția ca diametral opusă față de cea a lui Belinski, comunist și revoluționar convins; de altfel, disputa cu el continuă până la bătrânețe, în legenda Marelui Inchizitor din *Frații Karamazov* (Grossman, 76).

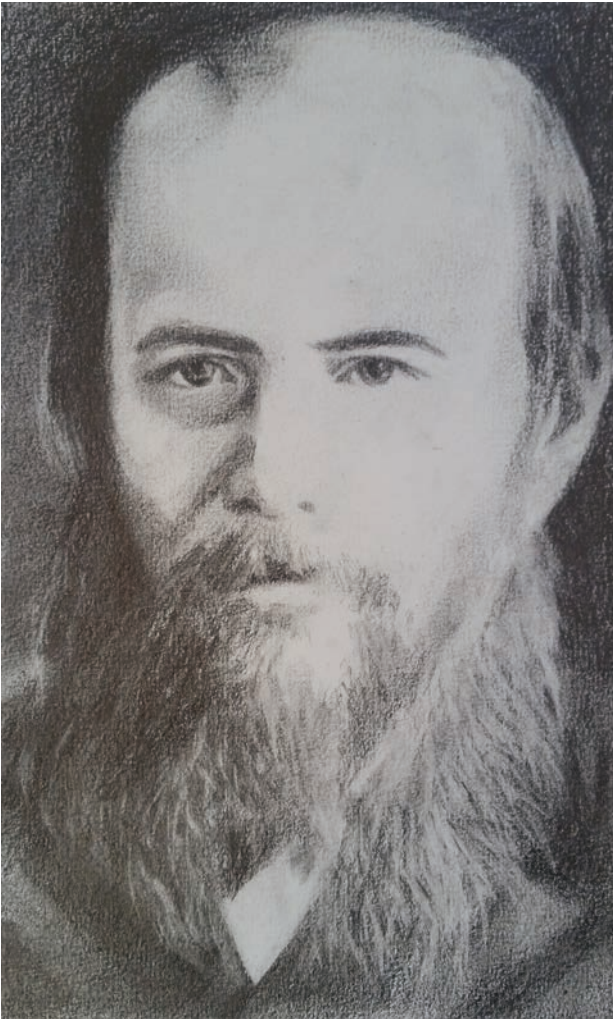
Și totuși, scriitorul va fi condamnat tocmai pentru că a făcut parte din cerul lui Mihail Petrașevski, un grup de sorginte radicală, fiind ispitit de tematica generală a secolului de aur, „eră a inocenței și fericirii, dreptății și păcii veșnice” (Grossman, 97). Totuși, în reuniunile săptămânale ale unui nou cerc, condus de Serghei Feodorovici Durov, Dostoievski acceptă doar metoda reformelor pașnice. De altfel, după arestarea lotului Petrașevski, declarațiile deținutului Dostoievski denotă un caracter demn și strădania de a ușura cât mai mult vina celorlalți (Grossman, 118-119). Astfel, rădăcinile sale dintr-un străvechi neam lituanian care, în secolul al XVIII-lea, a refuzat să treacă la catolicism și, prin urmare, a fost scos din rândurile nobilimii apusene, își fac simțită prezența. Feodor Mihailovici are un răspuns ferm în fața propunerii din partea comisiei de anchetă de a furniza informații: „Eu nu dețin niciun fel de

informații pentru prevenirea unor acțiuni criminale, iar în ce mă privește, nu am nimic de ascuns” (Grossman, 124-125).

Pe câmpul Semionov

Dostoievski nu împărtășește ideea revoltei și a uciderii țarului, dar se face totuși vinovat de colaborarea cu tipografia clandestină ce răspândea materiale de propagandă antiguvernamentală, în numele credinței în faptul că „viitorul va aduce omenirii fericirea generală” (Grossman, 131).

În 1849, are loc condamnarea la moarte prin împușcare a douăzeci și unu de inculpați. Grațierea în virtutea faptului că erau tineri și că faptele lor nu avuseseră consecințe dăunătoare le-a fost comunicată abia după îndeplinirea întregului ceremonial al execuției, chiar înaintea ultimei comenzi. Amintirea execuției de pe câmpul Semionov o formulează scriitorul în *Idiotul*, în cuvintele prințului Mișkin: „dar nimic, spunea el, nu i se părușe în acele clipe mai îngrozitor decât gândul continuu: «Dar dacă ar fi să nu mor? Dacă ar fi să mă întorc la viață – ce infinit! Și mi-ar aparține în întregime! Aș transforma atunci orice clipită într-un secol, n-aș pierde nici una măcar, aș drămui cu zgârcenie fiecare minut, pentru a nu irosi nimic zadarnic!». Spunea că în cele din urmă gândul acesta îi devenise atât de nesuferit, atât de chinuitor, încât ar fi vrut să fie împușcat cât mai repede” (Dostoievski, *Idiotul*, 43). Această răsturnare miraculoasă de situație poate fi considerată drept momentul venirii în fire al fiului risipitor, la care scriitorul face referire în ultima zi a vieții sale.

Desen: Alexandru Radulescu

Condamnat la muncă silnică în forturi timp de patru ani, apoi obligat să rămână în armată ca simplu soldat, în condițiile în care, în 1844, ajunsese la gradul de inginer-sublocotenent de campanie, dar ceruse să fie eliberat din serviciu pentru a se dedica exclusiv vocației de scriitor, Feodor Mihailovici este prins timp de zece ani în pustietățile Siberiei.

Își petrece anii de ocnă printre cele mai contrastante prezențe – oameni ai pasiunilor puternice. Atmosfera fortului Omsk, înconjurat de șanțuri și diguri de pământ, despre care scriitorul spunea că „era un infern, întuneric beznă” (Grossman, 148), poate fi deslușită în romanul *Amintiri din casa morților*. La Semi-palatinsk, se căsătorește cu Maria Dmitrievna, văduvă a alcooliciului Isaev, prima femeie de care se îndrăgostește și pentru care face sacrificii foarte mari pentru a o ajuta să iasă din sărăcie. Căsătoria are loc în 1857, după ce Dostoievski reușește să obțină gradul de locotenent, dar căsnicia lor este nefericită, Maria Dmitrievna nu găsește resurse pentru a acționa potrivit la prima criză de epilepsie a soțului său, apărută imediat după nuntă, apoi, îmbolnăvindându-se de tuberculoză, devine urâcioasă și geloasă.

Fondul autobiografic al romanelor *Jucătorul* și *Ruletistul*

Această etapă a vieții lui Dostoievski se încheie în 1864, care marchează nu doar anul văduviei sale, ci și al pierderii fratelui său mai mare și al asumării responsabilității și a poverii financiare pentru familia orfană. Pe fondalul datoriilor interminabile, patima

sa pentru jocurile de noroc îl copleșește. Aceasta îl va bântui timp de zece ani, mai cu seamă în călătoriile sale în Occident. După căsătoria cu Anna Grigorievna Snitkina, în 1867, cei doi petrec patru ani în afara Rusiei, fugind de adversitatea creditorilor și a rudelor scriitorului, care nu o agreau deloc pe cea de-a doua soție.

Compasiunea, răbdarea și devotamentul acesteia în fața dependenței de ruletă descrise în termenii paroxismului, în corespondența scriitorului, dar și a crizelor sale de epilepsie par ireale. De altfel, prezența ei binefăcătoare în viața lui îl determină pe Dostoievski să-i scrie prietenului său N. N. Strahov că „în căsătorie sunt trei sferturi din fericirea omului, iar în rest – poate doar un sfert” (Grossman, 445).

Frumosul – o viziune asupra lumii

De-a lungul timpului, geniului pe care Dostoievski l-a pus în romanele sale a fost greșit perceput. Răspunsul Annei Dostoievskaja și al gânditorilor care l-au înțeles în fața vocilor răutăcioase care marșau pe firea pătimașă a scriitorului ce a redat atât de fidel frământările, josniciile și dramele sufletului omnesc se referă la faptul că toată criminalitatea ce abundă mai cu seamă în *Frații Karamazov* și *Crimă și pedeapsă* nu poate fi explicată exclusiv prin prisma unui criteriu autobiografic.

În ceea ce privește convingerile revoluționare, Dostoievski a început să le pună sub semnul îndoielii încă din perioada detenției sale, când îi scria fratelui său, în cuvintele pline de dramatism ale omului învins: năzuințele și idealurile „le smulg cu sânge din inima mea și le înmormântează” (Grossman, 155). Judecata și reflecția din subteran a fost cea care l-a făcut să treacă de la socialismul utopic al anilor '40 la viziunea de după detenție, care îl întoarce către convingerile patriarhale ale familiei sale. Spre finalul vieții sale, când avusese deja și întâlnirea providențială cu Starețul Ambrozie de la Optina (pe fundalul morții fiului său de trei ani, Alioșa, bolnav de epilepsie, față de care scriitorul se simte foarte vinovat), Dostoievski condamnă spiritul revoluționar: „În Occident l-au pierdut pe Hristos și de aceea Occidentul se prăbușește” (Grossman, 426), dar compătimizește generația revoluționară: „Salvarea de la socialism se află numai într-o comuniune religioasă, în armonie frățească a tuturor oamenilor după legea evanghelică a lui Hristos” (Grossman, 502).

Crezul vieții și operei lui Feodor Mihailovici Dostoievski, pline de contradicții, mâinate de un copleșitor elan creator și de o compasiune adâncă față de suferințele omenești, a fost acela că Frumusețea este temelia supremă a existenței omenești. În neobosita căutare a Adevărului, în marile teme pe care le abordează, Dostoievski sondează interioritatea fondului sufletesc uman, unde surprinde mizeria și dramatismul patimilor, al suferințelor, al celor mai adânci dureri, dar și măreția învierii din tărâmul tenebrelor, și forța copleșitoare a bucuriei pe care noul început și cea de-a doua șansă le pot prilejui. Toate acestea sunt exprimate în imaginile puternice ale romanelor sale, care se constituie ca niște pilde decupate din Noul Testament.

Condamnarea și prăbușirea în interiorul său a propriilor convingeri, durerea de a nu mai putea să-și urmeze, în detenție, cele mai profunde idealuri, care s-au redefinit și s-au clarificat în suferință, conturează hotarele unei deznădejdi salvate. Marele înfrânt s-a întors spre frumusețea oamenilor simpli și suferinzi pe care îi avea în jur. Dragostea pentru poporul rus și compasiunea pentru oamenii de care era înconjurat au mișcat lespezile sufletului său și au născut o libertate interioară de pe culmile căreia, deși aflat în văgăunile Siberiei, Dostoievski a contemplat, cu nădejde, frumusețea, complexitatea și dramele omenirii alinate de singurul Adevăr care eliberează și care i S-a descoperit.

Bibliografie:

Dostoievski, Feodor Mihailovici, *Idiotul*, trad. Nicolae Gane, Editura pentru Literatură Universală, București, 1962;

Grossman, Leonid, *Viața lui Dostoievski*, traducere de George Iaru, Editura Lider, București, 1998.

Echipa: Tatiana Onilov

Anca-Maria Bica, Bogdan Herteg,

Maria-Magdalena Goia, Maria Fărcaș

Adresa ASCOR:

Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:

Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca

Fax: 0264/595 300

revista.filocalia@yahoo.com